

**UCHWAŁA NR LXVII/499/23
RADY GMINY KOSTOMŁOTY**

z dnia 23 listopada 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kostomłoty na lata
2023-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.). Rada Gminy Kostomłoty uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kostomłoty na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

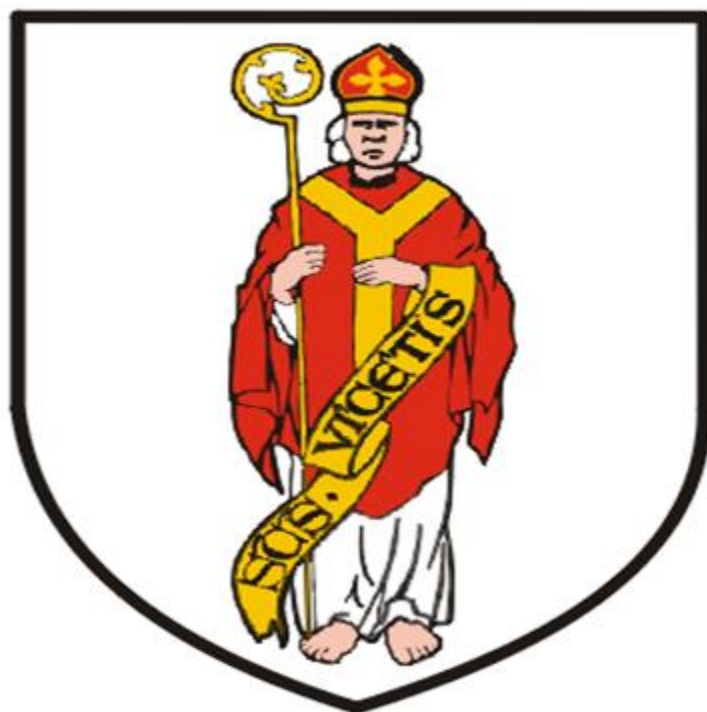
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kostomłoty.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kostomłoty

Agnieszka Śladowska

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY KOSTOMŁOTY na lata 2023 -2030

Kostomłoty, 2023

Spis treści

WPROWADZENIE	3
ZAŁOŻENIA I METODOLOGIA STRATEGII.....	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY KOSTOMŁOTY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	10
WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	28
WNIOSKI Z DIAGNOZY I BADAŃ	50
PLAN STRATEGICZNY	56
PROCES WDRAŻANIA.....	61
MONITORING I EWALUACJA	63
PODSUMOWANIE	66

Opracowanie:

Instytut Maxa Webera Sp. z o.o. w Jedlinie Zdroju

Zespół:

dr Jerzy Tutaj, dr Anna Tutaj

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań każdego samorządu gminnego i powiatowego należy m.in. opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych (dalej: SRPS) ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej i innych programów dedykowanych różnym grupom odbiorców, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Przeprowadzone analizy pozwalają wyznaczyć cele, zaplanować działania i rezultaty, oszacować koszty oraz korzystać z możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Strategia pozwala na zachowanie perspektywy naczelnej zasady działań społecznych – dobrem nadrzędnym jest człowiek oraz jego potrzeby, zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Należy pamiętać, że strategie mają zarówno wymiar jakościowy, jak i posiadają silny ładunek aksjologiczny. Inne ważne cechy, które powinny charakteryzować strategię to: efektywność, skuteczność, wykonalność, celowość. Określając cele strategii rozwiązywania problemów społecznych, musimy spełniać następujące warunki:

- ✓ **stabilne w czasie** – ciągłe zmiany celów prowadzą do zaburzenia procesu ich realizacji oraz mogą wpływać demotywująco na osoby odpowiedzialne za nie;
- ✓ **jasno określone** – nie pozostawiają pola do interpretacji, są lepiej oceniane w perspektywie ich osiągnięcia;
- ✓ **realne** – istotą efektywnej realizacji celów jest świadomość możliwości i stanu organizacyjnego instytucji. Określenie celów niemożliwych do zrealizowania będzie wymagało dużej dozy szczęścia, aby je osiągnąć;
- ✓ **fundamentalne** – cele stanowią centralną część środowiska lokalnej polityki społecznej, a wszystkie zainteresowane organizacje i instytucje widzą w nim swoje miejsce;
- ✓ **unikatowe** – JST mogą być do siebie podobne w wielu aspektach, jednak nie są identyczne, co może stanowić o ich wyjątkowości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kostomłoty do roku 2030 to kontynuacja działań władz samorządowych tej gminy, mających na celu nadanie zwartej i przejrzystej formy aktywności podejmowanej w sferze społecznej. Prace nad obecną Strategią, mając na względzie rzeczywiste problemy mieszkańców, które udało się zdiagnozować w przeprowadzonych wcześniej badaniach, usytuowane zostały pomiędzy Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostomłoty na lata 2016 – 2022 i Strategią Rozwoju Gminy Kostomłoty do roku 2030. W ten sposób, działania zmierzające do niwelowania negatywnych konsekwencji problemów gminy i jej mieszkańców stanowią kontynuację dotychczas prowadzonej polityki społecznej. Z drugiej strony natomiast, zgodnie z przyjętymi założeniami, mają stanowić wsparcie działań rozwojowych, które byłyby nieskuteczne bez prób znoszenia nierówności w zakresie warunków życia, obniżającej poziom integracji społeczności lokalnej. Podstawą formalną prezentowanego dokumentu jest Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Czytamy w niej, że to na gminę spada obowiązek: „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów

społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. W dokumencie niniejszym, poza wizytówką społeczności mieszkańców gminy Kostomłoty, która daje wgląd w charakter gminy i zakres jej potencjalnych problemów, zostały zamieszczone następujące elementy:

- Diagnoza problemów społecznych gminy dokonana na podstawie analizy danych wtórnych.
- Wyniki badań na temat stanu i kierunków rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kostomłoty.
- Wyniki analizy SWOT w rozbiciu na każdy z celów operacyjnych osobno, zsyntetyzowane do postaci ogólnych wskazań czynników sprzyjających i niesprzyjających realizacji poszczególnych celów głównych.
- Plan strategiczny: głównych celów strategicznych i, podporządkowanych im, celów operacyjnych.
- Priorytetowe kierunki działań.
- Proces wdrażania Strategii.
- Zasady monitoringu poziomu osiągnięcia poszczególnych wskaźników rezultatów działań oraz ewaluacji tych rezultatów.

Prezentowany dokument to wynik wielu działań podejmowanych przez zespół specjalistów. Ich wysiłki, koordynowane przez autorów Strategii, zostały następnie przez nich zintegrowane w jednolitą formę opartą na koncepcji wynikającej z przyjmowanych założeń. W tym sensie Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Kostomłoty do roku 2030 jest dziełem zbiorowym. Strategia wynika z analiz i ustaleń, których dokonywali specjaliści, na co dzień zajmujący się problemami społecznymi w Gminie Kostomłoty. Sam proces konstruowania strategii został rozpisany na kilka etapów:

I. PRZYGOTOWANIE

1. Analiza poprzedniej strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Kostomłotów, której aktualność skończyła się w roku 2022.
2. Opracowanie zbioru pożądanych zestawień statystycznych w oparciu o dane znajdujące się w posiadaniu GUS oraz jednostek administracyjnych Urzędu Gminy Kostomłoty, a także innych instytucji gminnych.
3. Opracowanie ogólnej koncepcji strategii wraz z jej założeniami i sformułowanie przesłanek przyświecających pracom podejmowanym w związku z opracowywanym dokumentem.

II. DIAGNOZA

1. Gromadzenie danych statystycznych.
2. Opracowanie Diagnozy rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Kostomłoty, na podstawie wtórnych danych urzędowych.

III. WARSZTATY I BADANIA

1. Spotkanie wprowadzające, na którym zapoznano zarówno z wynikami analiz diagnostycznych, które posłużyły do skonstruowania merytorycznych przesłanek Strategii, jak i z jej założeniami oraz harmonogramem całego cyklu działań zmierzających do stworzenia ostatecznej wersji dokumentu.
2. Realizacja warsztatów strategicznych, osobno w każdym, z czterech wyłonionych wcześniej (między innymi na podstawie Diagnozy), zespole problemowym. W ramach serii spotkań uściślono sens sytuacji społecznych i ludzkich losów, które kryją się za danymi empirycznymi zawartymi w Diagnozie oraz poszukiwano kierunków możliwych działań mających na celu minimalizowanie społecznych skutków zidentyfikowanych problemów.
3. Przeprowadzenie badań na temat stanu i kierunków rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kostomłoty wśród jej mieszkańców.

IV. WNIOSKI

Opracowanie ankiety internetowej adresowanej do uczestników warsztatów, zawierającej głównie pytania o charakterze otwartym, dzięki której eksperci lokalni mogli dokonać podsumowania w zakresie: problemów społecznych najbardziej dokuczliwych dla mieszkańców, możliwych do podjęcia działań naprawczych (wraz z ich spodziewanymi rezultatami i wskaźnikami rezultatów), perspektywy czasowej, podmiotów instytucjonalnych, które powinny się zająć koordynacją, źródeł środków finansowych oraz czynników, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację poszczególnych działań. Analiza wypowiedzi zamieszczonych w ankiecie posłużyła do stworzenia jądra całej Strategii.

Poniżej prezentujemy główną część dokumentu końcowego. Składa się on z następujących rozdziałów:

WPROWADZENIE, ZAŁOŻENIA I PRZESŁANKI STRATEGII to rozdział, który w znacznej mierze ma charakter metodologiczny. Poza założeniami dotyczącymi celów Strategii opisuje także założenia metod stosowanych przy opracowywaniu całego dokumentu oraz przesłanki o charakterze formalnym. Przesłanki merytoryczne antycypują wnioski diagnostyczne, które zamieszczone są w części następnej.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, który jest pomyślany jako krótka wizytówka społeczności lokalnej. Nie zastępuje on jej szczegółowego profilu. Ten, z kolei, należy wiązać z problemami społecznymi występującymi w gminie. Dlatego też znajduje się w części diagnostycznej. W rozdziale tym próbujemy jedynie przedstawić najbardziej charakterystyczne cechy gminy i mieszkańców – to, co składa się na jej specyfikę.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH to rozdział kluczowy dla dalszych części dokumentu. Wszelkie cele i działania bezpośrednio bowiem z tego działu wynikają.

WYNIKI BADAŃ NA TEMAT STANU I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KOSTOMŁOTY

ANALIZA SWOT. Wyniki tych analiz świadomie zostały umieszczone niemal na końcu całego dokumentu. Poprzedzają tym samym bezpośrednio część poświęconą monitoringowi i ewaluacji. Takie usytuowanie analizy SWOT w strukturze całego dokumentu pozwala wykorzystać charakter operacyjny wspomnianej analizy. Próba dopasowania jej do całej strategii spychałaby ją na pozycję niewiele znaczącego dodatku. Natomiast zgodnie z przyjętymi założeniami, analiza SWOT ma „pracować” na rzecz Strategii w ciągu całego procesu jej wdrażania. Dzięki sprowadzeniu jej do poziomu poszczególnych celów operacyjnych powiązanych z konkretnymi działaniami, w które wpisywać się będą konkretne projekty, będzie można stawiać przed tymi projektami konkretne wymagania w zakresie przeciwdziałania zidentyfikowanym już zagrożeniom i słabym stronom. Im bardziej konkretny charakter czynnika wpływającego na realizację celu da się uzyskać w analizie SWOT, tym łatwiej go będzie później powiązać z jeszcze bardziej konkretnymi uwarunkowaniami realizacji poszczególnych projektów.

PLAN STRATEGICZNY stanowi jądro całej strategii. Znajdują się tutaj poszczególne cele (wraz z kierunkami działań), które będą realizowane do roku 2030.

PROCES WDRAŻANIA ma charakter rozdziału operacyjnego, jako, że oprócz charakterystyki zasad organizacji zespołu wdrożeniowego zawiera proponowane składy zespołów tworzonych dla poszczególnych celów operacyjnych oraz wskazuje możliwe źródła pozyskiwania środków finansowych.

MONITORING I EWALUACJA, jako ostatni rozdział Strategii zawiera opis zasad procesów oceny, zestaw rezultatów (będących przedmiotów analiz ewaluacyjnych) i wskaźników tych rezultatów (podlegających monitoringowi), a także wskazówki do realizacji konkretnych działań, które Zespół Wdrożeniowy będzie musiał podejmować cyklicznie, do roku 2030.

ZAŁOŻENIA I METODOLOGIA STRATEGII

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to dokumenty o charakterze kluczowym dla sposobu widzenia przyszłości społeczności lokalnych oraz działania władz gminnych. Z drugiej jednak strony dokument ten powinien mieć walor operacyjny. Założenia dotyczące celów strategii to:

1. **Konwergencja** – oznacza w tym wypadku powiązanie struktury celów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych ze strukturą celów w zakresie rozwoju.
2. **Redukcja celów** – założenie to nie dotyczy problemów stwierdzonych w opracowanej, na podstawie dostępnych danych w Diagnostyce rozwiązywania problemów społecznych. Można nawet powiedzieć, że jest przeciwnie: jeśli w trakcie prac zespołowych (warsztaty) zostały ujawnione problemy społeczne, których istnienie nie wynikało bezpośrednio z danych, były przekładane na cele i włączone w strukturę priorytetów. Zakładamy jedynie, że struktura celów strategicznych ma objąć tylko te z nich, na których realizację władze lokalne mają wpływ, i które będą mogły być podjęte w perspektywie czasowej zarysowanej w Strategii.
3. **Hierarchizacja celów** – poszczególne cele cząstkowe muszą się zawierać w obszarach wyznaczonych przez cele wyższego rzędu. Muszą też być im podporządkowane. Powiązanie genetyczne wynika z zasady związku przyczynowo – skutkowego. Realizacja celów wyższego rzędu pojawia się jako efekt (uogólnienie) celów cząstkowych. Hierarchizacja dotyczy także innego zagadnienia: w ramach stwierdzonych problemów będą takie, które z potrzebami mieszkańców wiążą się bezpośrednio i pośrednio oraz takie które dotyczą pilniejszych i mniej pilnych potrzeb. Struktura celów powinna to uwzględnić.
4. **Struktura celów** – zakładamy trójpoziomą strukturę w każdym z obszarów wyznaczających konkretne priorytety działań (cel strategiczny, cele operacyjne, działania priorytetowe). Jednocześnie zakładamy, że cel główny strategii powinien być niezmienny w czasie (dłuższy niż perspektywa wyznaczona ramami obecnej Strategii). Założenie to czynimy na podstawie konkluzji wyrażonej w zakończeniu Diagnostyki rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kostomłoty: Wzrost poziomu integracji społecznej w Gminie Kostomłoty poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu mieszkańców z różnych sfer życia oraz wzmacnianie konwergencji łączącej poszczególne obszary i podmioty życia społecznego w gminie. Poprzez ten cel dokonujemy powiązania ze Strategią Rozwoju Gminy Kostomłoty w latach 2022-2030.
5. **Siatka powiązań** – problemy izolowane nie istnieją. Poszukiwanie związków pomiędzy problemami odbywa się metodami jakościowymi (kojarzenie określonych sytuacji problemowych w trakcie analiz warsztatowych), jak i ilościowymi. Organizacyjne konsekwencje tych powiązań pojawiają się w schemacie działań instytucjonalnych, gdzie

wskażemy na konieczność współpracy pomiędzy różnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii.

ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE METOD STOSOWANYCH PRZY OPRACOWYWANIU STRATEGII

1. **Budowa celów w oparciu o S.M.A.R.T.** – zastosowanie tego schematu pozwala na dostosowanie celów do rzeczywistości: zarówno w zakresie identyfikowanych problemów, jak i możliwości ich rozwiązania. Koncepcja S.M.A.R.T. pomaga w prawidłowym wyznaczaniu celów, co z kolei zwiększa szansę ich realizacji. Wyznaczanie celów w ten sposób wymaga dogłębnego zanalizowania tego, co chcemy osiągnąć.
2. **Wykorzystanie analizy SWOT** w wariacie procedury krzyżowej opartej na macierzach korelacyjnych – identyfikacja mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, to dopiero warunek wstępny analizy SWOT (w wielu analizowanych przez nas strategiach na tym właśnie cały proces się kończy). Proponowany przez nas model zakłada natomiast weryfikację poszczególnych elementów ze względu na ich przynależność (szanse i zagrożenia przynależą do warunków realizacji celów, mocne i słabe strony natomiast charakteryzują podmioty, które te cele realizują). Krzyżowy charakter modelu wyczerpują dwa typy powiązań poddanych analizie korelacyjnej: pomiędzy szansami (mocnymi stronami) i pomiędzy zagrożeniami (słabymi stronami). Pozwala to rekonstruować zarówno ogniska czynników pozytywnych i negatywnych, jak i proces przekształcania się czynników warunkujących powodzenie jednego działania w czynniki hamujące działania pozostałe.
3. **Centralizacja monitoringu i ewaluacji** – rozproszony monitoring i ewaluacja stwarza istotne zagrożenie dla realizacji strategii. Kontrola przebiegu wdrażania poszczególnych działań powinna być skupiona w rękach Zespołu Zarządzającego. Pozostawienie procedur kontrolnych w rękach podmiotów realizujących poszczególne działania czyni nieskutecznym cały proces kontroli. Sprawozdawczość i monitoring wewnętrzny, narzędzia i metody kontroli pracy poszczególnych zespołów powinny być wypracowywane w ich obrębie. Pozwoli to na uwzględnienie specyfiki podejmowanych przez nie działań i stylu pracy członków zespołów realizacyjnych. Dla ewaluacji i monitoringu całej Strategii zostaną natomiast wypracowane osobne narzędzia. Łatwość realizacji tego procesu warunkować będzie zastosowana technika i metodologia. Tylko takie rozwiązanie gwarantuje możliwość skutecznego reagowania i ewentualnych modyfikacji Strategii w trakcie jej realizacji.

Podstawy prawne uzasadniające tworzenie strategii rozwiązywania problemów społecznych, to:

- a) Ustawa o pomocy społecznej
- b) Ustawa o samorządzie gminnym
- c) Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Akty prawne uzasadniające podejmowanie działań w ramach strategii, to:

- d) Ustawa o zatrudnieniu socjalnym
- e) Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- f) Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- g) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- h) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii
- i) Ustawa o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych.
- j) Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
- k) Ustawa o świadczeniach rodzinnych
- l) Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- m) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- n) Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego
- o) Ustawa o dodatkach mieszkaniowych
- p) Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- q) Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- r) Ustawa o świadczeniach rodzinnych
- s) Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- t) Ustawa o Karcie Dużej Rodziny

Europejskie dokumenty sankcjonujące tworzenie i wdrażanie strategii rozwiązywania problemów społecznych, to:

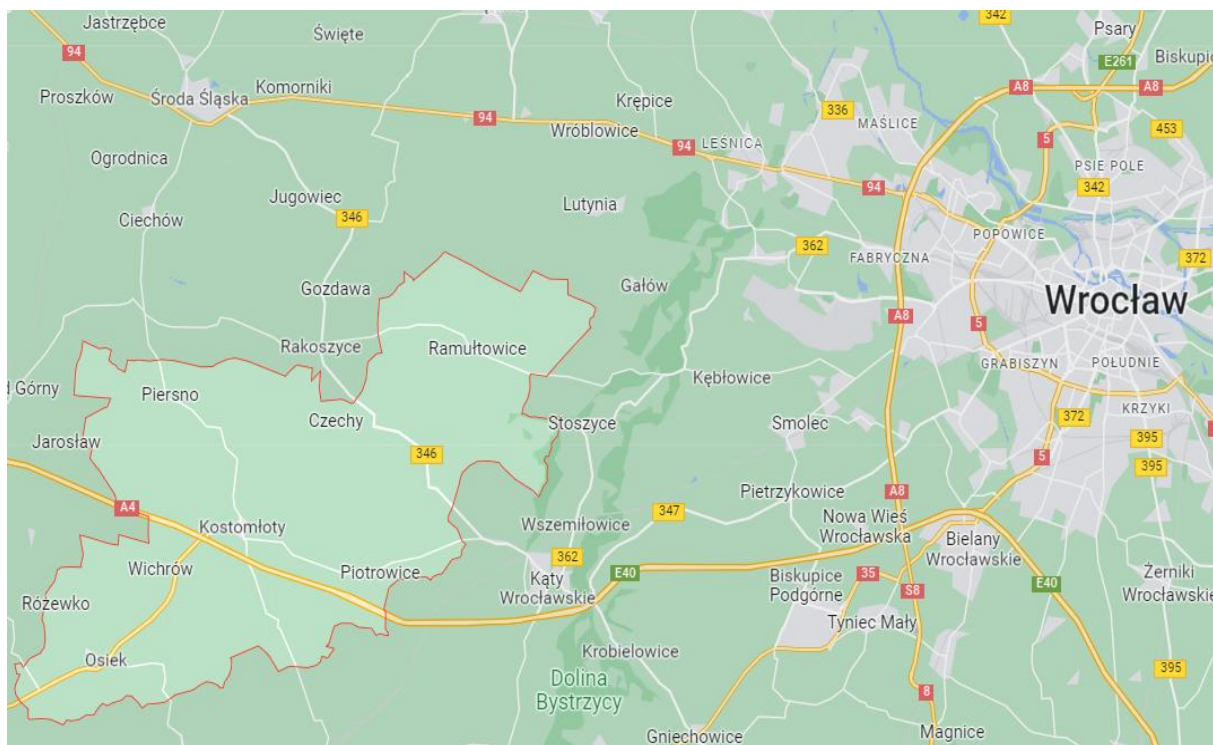
- u) Uszczegółowienia Programu Regionalnego Województwa Dolnośląskiego 2021-2027
- v) Europejska Strategia Zatrudnienia
- w) Europejski Fundusz Społeczny

Podczas prac Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kostomłoty do roku 2030 poruszano problemy z następujących obszarów: demografii, edukacji, kultury, sportu, zdrowia i pomocy społecznej, rynku pracy, bezpieczeństwa oraz polityki mieszkaniowej.

Dotychczasowa „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kostomłoty na lata 2016 – 2022”, odnosiła się do pięciu celów głównych: - Przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności; - Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych; - Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży; - Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom; - Rozwój społeczności lokalnej. Jej plan strategiczny w wielu miejscach należy kontynuować. Jednak z pewnością należy doprecyzować obszary związane z wdrażaniem i monitorowaniem dokumentu.

CHARAKTERYSTYKA GMINY KOSTOMŁOTY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Gmina Kostomłoty – **Gmina Kostomłoty** to gmina wiejska położona w południowo-zachodniej części Polski, w województwie dolnośląskim, w powiecie średzkim. Zlokalizowana w obrębie Wysoczyzny Średzkiej, pomiędzy Wrocławiem a Legnicą, od północy sąsiaduje z gminami: Środa Śląska i Miękinia, a od zachodu z gminą Udanin. Jej siedzibą administracyjną jest miejscowość Kostomłoty.

Rysunek 1 – Teren Gminy Kostomłoty prezentowany w serwisie Google Maps

Gmina Kostomłoty zajmuje powierzchnię 146,3 km², a w 2021 roku zamieszkiwało ją 7109 osób.

Sołectwa, wchodzące w skład gminy to: Bogdanów, Budziszów, Chmielów, Czechy, Godków, Jakubkowice, Jarząbkowice, Jenkowice, Karczyce, Kostomłoty, Lisowice, Mieczków, Osiek, Paździorno, Piersno, Piotrowice, Ramułowice, Samborz, Samsonowice, Siemidrożyce, Sikorzyce, Sobkowice, Szymanowice, Świdnica Polska, Wichrów, Wilków Średzki, Zabłoto.

Przez obszar gminy, z północnego zachodu na południowy wschód, przebiega autostrada A-4, stanowiąca część międzynarodowego szlaku komunikacyjnego Berlin - Drezno – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Lwów, która jest skomunikowana z drogą krajową nr 5, prowadzącą do Strzegomia i biegnącą do przejścia granicznego w Lubawce, z odejściem w kierunku nowo powstałej drogi obsługującej Wałbrzyską Specjalną Strefę Ekonomiczną Żarowa i Świdnicy. Węzeł drogowy Kostomłoty stanowi główny punkt na drogowej mapie między Wrocławiem, Jelenią Górą i Wałbrzychem, a w najbliższej przyszłości dzięki skomunikowaniu z mostem w Brzegu Dolnym, z Poznaniem. Gminę Kostomłoty wyróżniają takie potencjały rozwoju, jak dobre warunki przyrodnicze, kulturowe i historyczne oraz położenie na skrzyżowaniu ważnych dróg w województwie dolnośląskim.

Dostępność komunikacyjna. Budowa nowego korytarza autostrady A4 na odcinku Kostomłoty – Wrocław otwiera perspektywy, ułatwi połączenia z Aglomeracją Wrocławską oraz zwiększy przepływ podróży w obwodzie województwa, kraju i za granicą. Nawiazanie stałej komunikacji z innymi gminami poprawi mieszkańcom dostępność do edukacji i pracy. Regularne remonty i renowacja dróg na terenie Gminy Kostomłoty zwiększają komfort życia mieszkańców.

Rozwój demograficzny. Gminę Kostomłoty zamieszkuje 7109 pod względem zaludnienia gmina zajmuje 1313 miejsce w Polsce. Gęstość zaludnienia w Gminie Kostomłoty wynosi 49 osób na km², co lokuje gminę na 1584 miejscu w Polsce. Powierzchnia gminy Kostomłoty wynosi 146,3 km², zajmuje 749 miejsce pod względem powierzchni gmin w Polsce. Wg danych GUS z 31.12.2021 w Gminie Kostomłoty w latach 2002-2021 liczba ludności wzrosła o 1,5%. Średni wiek mieszkańca wynosi 40,9 lat, porównywalnie do średniej ogólnopolskiej. Kobiety stanowią 49,9% mieszkańców, mężczyźni 50,1%. Wg danych GUS za 2020 rok w Gminie Kostomłoty zawarto 27 małżeństw, daje to 3,8 małżeństw na 1000 mieszkańców, co jest porównywalne dla średniej Dolnego Śląska oraz ogólnopolskiej. Rozwody wg danych dla Gminy Kostomłoty stanowią 1,6 na 1000 mieszkańców. W związkach małżeńskich w 2020 r. żyło 56,5% mieszkańców, stanu wolnego było 28,5%, wdów/wdowców – 9,2%, rozwiedzionych – 4,5% mieszkańców. Gmina ma ujemny przyrost naturalny, który wynosi - 6,05 na 1000 mieszkańców; w 2020 r. urodziło się 47 dzieci, 38,3% dziewczynek i 61,7% chłopców. Przyrost naturalny wynosi 0,79, jest wyższy od średniej województwa oraz średniej ogólnopolskiej. Na 1000 mieszkańców Gminy przypada 12,66 zgonów. Wg danych GUS za 2019 r. niemal 40% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia, niemal 30% nowotworowymi. Saldo zameldowań za rok 2020 wyniosło 22, czyli 81 zameldowań i 59 wymeldowań. Biorąc pod uwagę negatywne tendencje obniżenia poziomu przyrostu naturalnego w Gminie Kostomłoty, konieczna jest realizacja projektów mających na celu utrzymanie młodej populacji w gminie. Kierunki dalszego rozwoju to tworzenie komfortowych warunków bezpiecznego dzieciństwa, poszerzanie oferty rozwoju kulturalnego i sportowego, zapewnienie miejsc pracy na obszarach wymagających wyższego wykształcenia z odpowiednią ofertą płacową.

Oświata i wychowanie. W wieku potencjalnej nauki jest 1 622 mieszkańców Gminy Kostomłoty (od 3 r.ż. – do 24 r.ż.: w tym 797 osób płci żeńskiej oraz 825 – męskiej).

Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 749 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 2,44 dzieci w wieku przedszkolnym. W Gminie znajdują się 4 szkoły podstawowe, w których w 34 oddziałach uczyło się 507 uczniów w 2021 roku. Dla porównania w 2008 roku w Gminie Kostomłoty znajdowały się 3 szkoły podstawowe, w których w 24 oddziałach uczyło się 383 uczniów. W 2020 r. w Gminie Kostomłoty został otwarty pierwszy publiczny żłobek w ramach realizacji projektu „Wesołe Skrzaty”.

Dane statystyczne GUS o liczbie ludności w wieku do 17 roku życia w Gminie Kostomłoty w latach 2000-2020 dały możliwość stworzenia prognozy do 2030 r. W 2000 r. w Gminie Kostomłoty mieszkało 1824 osób w wieku 17 lat i mniej. W 2020 r. liczba osób w tym przedziale wiekowym wyniosła 1255. W ostatnich latach Samorząd Gminy Kostomłoty zrealizował kilka projektów mających na celu stworzenie komfortowych warunków rozwoju

dla dzieci. Były to, m.in. otwarcie pierwszego żłobka, modernizacja infrastruktury szkolnej, digitalizacja procesu edukacyjnego i zakup niezbędnego sprzętu.

Niestety tendencja do obniżenia liczby mieszkańców w wieku 0-17 lat i prognoza na 2030 r., wymaga podjęcia działań zmierzających w kierunku zwiększenia atrakcyjności Gminy Kostomłoty dla rodzin z dziećmi.

Gospodarka i rynek pracy. Gmina Kostomłoty ze względu na swoje położenie geograficzne może korzystać z wykwalifikowanej kadry podejmującej zatrudnienie na terenie zakładów produkcyjnych w Kątach Wrocławskich i Środzie Śląskiej. Bezpośrednia bliskość autostrady A4 umożliwia również szybką komunikację z miastami Wrocław i Legnica. Gmina Kostomłoty to zagłębie licznych drobnych firm usługowych z branży stolarskiej. W gminie funkcjonują m.in. firmy budowlane, transportowe, obróbki metali. Dostępność do branży fryzjersko - kosmetycznej zapewniają liczne salony fryzjerskie i salon kosmetyczny. Dostęp do branży spożywczej zapewniają m.in. markety DINO, Stokrotka oraz liczne drobne sklepy. Wg danych GUS z 31.12.2021 r. w Gminie mieszka ponad 63% ludności w wieku produkcyjnym, 17,7% w wieku przedprodukcyjnym i nieco ponad 19% w wieku poprodukcyjnym. Poziom bezrobocia w gminie (7,2% w 2020 r.) był znacznie wyższy od poziomu bezrobocia w województwie (5,6%) i trochę wyższy od tego w Polsce (6,2%). W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Kostomłoty, wg danych GUS, wynosiło 5 260,90 PLN, co odpowiada 95,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce i 92,4% w województwie dolnośląskim. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kostomłoty 781 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 71 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy. W sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo) pracuje 17,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Kostomłoty, 49,3% w przemyśle i budownictwie (41,7% kobiet i 56% mężczyzn), a 15,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,6% pracuje (1,1% wśród kobiet i 0,6% wśród mężczyzn) w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Gmina ma dobre wskaźniki obciążenia demograficznego w porównaniu do województwa i całej Polski. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 58,2 osób w wieku nieprodukcyjnym i 30,3 osoby w wieku poprodukcyjnym. W województwie te wskaźniki wynoszą analogicznie 69,0 i 39,9, a w całej Polsce – 68,0 i 37,5. W Gminie Kostomłoty w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 666 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 534 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże 2021 roku zarejestrowano 56 nowych podmiotów, a 23 podmioty zostały wyrejestrowane. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (649) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników. 3,2% (21) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; podmiotów zadeklarowanych w rejestrze: przemysł i budownictwo było 213, czyli 32,0% przedsiębiorców, a 64,9% (432) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Kostomłoty najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności gospodarczej są budownictwo (26,0%) oraz handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle stanowiące 22,5% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Dzięki położeniu przy autostradzie A4, przy dużych miejskich aglomeracjach

oraz funkcjonującej na terenie Gminy Kostomłoty podstrefy Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (LSSE), istnieje duży potencjał tworzenia nowych miejsc pracy. Niestety w gminie jest dość wysoki poziom bezrobocia (w porównaniu do poziomów w województwie i w kraju). Przeciętny poziom wynagrodzenia jest znacznie niższy niż w Polsce i województwie. Gmina powinna skoncentrować swoje działania na wyrównywaniu tej luki, tworzeniu warunków do rozwoju strefy usług i turystyki oraz promowaniu oferty inwestycyjnej.

Kultura, sport i biblioteki. W Gminie Kostomłoty działa 1 publiczny ośrodek kultury (Gminny Ośrodek Kultury w Kostomłotach). Według danych z 2021 r. w Gminie Kostomłoty działały 3 biblioteki (Gminna Biblioteka Publiczna w Kostomłotach; Gminna Biblioteka Publiczna w Kostomłotach filia Osiek; Gminna Biblioteka Publiczna w Kostomłotach filia Wilków Średzki), posiadające księgozbiór liczący 18 572 woluminów.

POMOC SPOŁECZNA W GMINIE KOSTOMŁOTY

W 2021 roku z różnych form pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostomłotach skorzystało ogółem 131 osób z 85 rodzin, dynamikę tego procesu w latach 2020 i 2021 przedstawia tabela 1:

Tabela nr 1. Pomoc społeczna w Gminie Kostomłoty w latach 2020-2021.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Świadczenia pieniężne	90	91	85	91	131	136
Świadczenie niepieniężne	12	9	7	8	20	17
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	2	2	2	2	x	x
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	99	98	85	94	131	141
Praca socjalna	x	x	114	113	182	178
Kontrakty socjalne cz. A	X	X	3	14	3	14

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-03 za 2021.

Poniższa tabela przyczyny, z powodu których osoby/rodziny korzystają z pomocy społecznej na przestrzeni trzech lat [2019-2021], z której wynika że zmniejsza się liczba osób korzystających z problemem bezrobocia, a utrzymuje się problem długotrwałej choroby i niepełnosprawność.

Tabela nr 2. Powody udzielania pomocy społecznej w gminie Kostomłoty w latach 2019-2021 (liczba rodzin)

przyczyna	2019	2020	2021
Ubóstwo	47	42	51
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	9	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa; w tym: wielodzietność	0 0	4 0	1 1
Bezrobocie	27	19	30
Niepełnosprawność	56	47	53
Długotrwała lub ciężka choroba	49	26	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	7	12
Przemoc w rodzinie	1	1	3
Alkoholizm	6	6	5
Narkomania	1	1	1
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	6
Zdarzenie losowe	1	2	1
Sytuacja kryzysowa	2	1	0

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-03 za 2021r.

W ramach programu wspierania rodziny opieka dotyczy obecnie 13 rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi, w tym 30 dzieci. W pieczy zastępczej przebywa 11 dzieci.

Tabela nr 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021

Rok	Liczba asystentów	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2019	1	14	38
2020	1	13	30
2021	1	13	30

Źródło: Dokumenty wewnętrzne GOPS w Kostomłotach.

W roku 2021 r. wydano 77 Kart Dużej Rodziny i 188 karty w formie elektronicznej.

Tabela nr 4. Liczba kart dużej rodziny w latach 2019-2021

Rodzaj świadczeń	2019		2020		2021	
	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota
Karta dużej rodziny	168	x	120	x	188	x

Źródło: Dokumenty wewnętrzne GOPS w Kostomłotach.

Uprawnienia do funduszu alimentacyjnego nabyło w 2021 roku 27 rodzin, a osób uprawnionych do pobierania świadczenia było 34. Wydatki poniesione na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego przedstawiają się następująco (Tabela nr 5):

Tabela nr 5. Wysokość środków wypłaconych na świadczenia alimentacyjne w latach 2020 - 2021

Wyszczególnienie	Kwota świadczeń alimentacyjnych wypłaconych w 2020	Kwota świadczeń alimentacyjnych wypłaconych w 2021 r.	Ilość świadczeń za 2020	Ilość świadczeń za 2021
Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną	179 900,00	183 760,65	464	431

Źródło: Dokumenty wewnętrzne GOPS w Kostomłotach.

Świadczenia rodzinne w Gminie Kostomłoty wraz z różnymi dodatkami były wypłacane dla 153 rodzin: 210 osób pobiera **zasiłki pielęgnacyjne** z tyt. niepełnosprawności: 5 osób pobiera dodatki z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. **Świadczeń pielęgnacyjnych** wypłacono ogółem 532. **Specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO)** pobiera 4 osoby, a **zasiłek dla opiekuna (ZDO)** 2 osoby.

Tabela 6. Liczba świadczeń wypłaconych ze środków na świadczenia rodzinne w latach 2019 -2020

Rodzaj świadczeń	2019		2020		2021	
	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń	kwota
Zasiłki rodzinne	174	740 541,00	135	589 263,00	319	461 843,00
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	39	39 000,00	37	37 000,00	31	3 1000,00
Świadczenie rodzicielskie	9	98 938,00	9	94 061,00	8	86 188,00

Źródło: Dokumenty wewnętrzne GOPS w Kostomłotach.

Świadczenia wychowawcze wypłacono łącznie w 2021 roku dla 750 świadczeniobiorców na średnio miesięcznie 1205 dzieci (Tabela nr 7).

Tabela nr 7. Świadczenia wychowawcze w Gminie Kostomłoty w latach 2019-2021

Rodzaj świadczeń	2019		2020		2021	
	Liczba świadczeń	kwota	Liczba świadczeń miesięcznie	kwota	Liczba świadczeń miesięcznie	kwota
Świadczenia wychowawcze 500+	1253	5 773 678,77	1208	7 357 584,18	1205	7 398 456,00

Źródło: Dokumenty wewnętrzne GOPS w Kostomłotach.

W punkcie konsultacyjnym terapeuta uzależnień w 2021 roku przyjął 354 osoby, z tego 301 to osoby z problemem alkoholowymi, 47 osób współuzależnionych, 76 osób z problemem przemocy. Terapeuta uzależnień udzielił 6 konsultacji i uczestniczył w 27 grupach roboczych związanych z przemocą.

Rada Gminy Kostomłoty w Uchwale NR LXII/476/23 z dnia 27 czerwca 2023 r określiła tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego w myśl ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Tabela nr 8. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Kostomłoty w okresie 2019- 2021.

Wskaźnik	2019	2020	2021
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta” w danym roku, w tym przez:	22	37	46
• Pomoc społeczną	7	6	9
• Policję	15	31	37
• Oświatę	0	0	0
• Ochronę zdrowia	0	0	0
Liczba wszczętych procedur NK w latach poprzednich i kontynuowanych w danym roku	12	10	20
Liczba zakończonych NK	6	14	26
Liczba rodzin objętych działaniami grup roboczych	21	37	46
Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego	4	5	4
Liczba powołanych grup roboczych	13	29	46
Liczba posiedzeń grup roboczych	105	109	116

Źródło: dane GOPS Kostomłoty

W przedstawionych latach procedura Niebieskiej Karty zakładana była głównie przez policję, sporadycznie przez pracowników socjalnych. Nie odnotowano zgłoszeń przez oświatę i ochronę zdrowia. W niektórych przypadkach procedura była uruchamiana więcej niż jeden raz.

Tabela nr 9. Ofiary przemocy w okresie 2019- 2021.

Niebieskie Karty	2019	2020	2021
Kobiety	16	31	19
Mężczyźni	9	15	4
Dzieci	5	4	2
Osoby starsze, niepełnosprawne	2	9	2

Źródło: dane GOPS Kostomłoty

Zwykle ofiarami przemocy w rodzinie były kobiety. W 2021 roku zostało zakończonych ogółem 26 procedur NK, w tym: 21 procedur NK z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu

indywidualnego planu pomocy, w 5 przypadkach zakończono procedurę z powodu braku zasadności podejmowanych działań.

Tabela nr 10. Formy pomocy udzielone osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie w okresie 2019- 2021

Formy pomocy	2019	2020	2021
Poradnictwo psychologiczne: liczba osób objęta poradnictwem	6	10	7
Poradnictwo socjalne: liczba osób objęta poradnictwem	10	46	24
Poradnictwo prawne	0	1	3

Źródło: dane GOPS Kostomłoty.

W latach 2020 i 2021 przesłano 10 zawiadomień do Prokuratury Rejonowej w Środzie Śląskiej o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Tabela nr 11. Osoby uzależnione a przemoc w rodzinie w Gminie Kostomłoty w okresie 2019- 2021

Wskaźnik	2019	2020	2021
Liczba wniosków skierowanych do GKRPA celem przeprowadzenia rozmowy z osobami z problemem alkoholowym	0	0	2
Osoby stosujące przemoc w rodzinie	0	0	1
Osoby doznające przemocy w rodzinie	0	0	1

Źródło: dane GOPS Kostomłoty.

Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Ze środków własnych Gminy udzielano w 2021 roku pomocy na:

- zasiłki stałe z tyt. niepełnosprawności lub wieku pobierało 46 osób: wypłacono 545 świadczeń,
- zasiłki okresowe dla 23 rodzin: wypłacono 125 świadczeń,
- wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla 2 opiekunów: wypłacono 24 świadczenia,
- zapewnienie osobom bezdomnych schronienia: 3 osoby,
- zasiłki zdarzenie losowe (pożar) wypłacono 1 świadczenie,
- wydano 118 decyzji na zasiłki celowe dla 66 rodzin (na żywność, odzież, obuwie, leki i leczenie, opłaty mieszkaniowe itp.), w tym 11 zasiłków celowych specjalnych dla 8 rodzin (na opał, leki i leczenie dla osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych),
- wypłacono 134 świadczenia dla 13 osób przebywających w domach pomocy społecznej: Malczyce, Baszków, Ostrowina, Małkowice, Skęczniew, Klisino, Pakówka.

W ramach dodatkowych działań organizowane są inne inicjatywy skierowane do mieszkańców tj.:

- Projekt socjalny „Nadzieja na lepsze jutro” – polegał na zaangażowaniu społeczności lokalnej do pomocy dla dzieci z chorobą nowotworową, leczonych w Przylądku Nadziei we Wrocławiu. W okresie od 12.04. do 15.05.2021r. organizowano zbiórkę nowych rzeczy dla dzieci będących na leczeniu, również dla tych z gminy.
- Projekt „Bezpieczny pieszy i widać mnie” skierowany do pieszych i rowerzystów na terenie gminy, głównie dla dzieci oraz osób starszych. Ośrodek pozyskał kamizelki odblaskowe, różnego rodzaju gadżety służące bezpieczeństwu pieszych. Zaangażowana została policja, starostwo powiatowe, urząd gminy. Zostały przeprowadzone w szkołach i Dziennym Domy Seniora warsztaty z policją, jak należy zachować się na drodze.
- Prowadzono kampanię społeczną „Czad zabójca”, gdy rozpoczął się sezon grzewczy, aby kolejny raz uczulić mieszkańców, aby zadbali o swoje piece i kominy we własnych mieszkaniach.
- Zbiórka środków i żywności na wykonanie paczek dla rodzin ubogich i osób samotnych, niepełnosprawnych w okresie przedświątecznym.
- Kampania społeczna pt. „Nie daj się oszukać” skierowana do osób starszych i samotnych, zagrożonych różnymi rodzajami oszustw (metodą na wnuczka, itp.)
- Uruchomiono „Wirtualny bank pomocy rzeczowej” w ten sposób pozyskiwano drobne wyposażenie gospodarstwa domowego.
- Udział w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa, udzielanie wsparcia w formie paczek żywnościowych pozyskanych z Banku Żywności.

Programem „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” objęto ogółem 12 osób: w tym 7 rodzin skorzystało z pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności, 4 dzieciom opłacono posiłki w szkole. Pomocą jednego ciepłego posiłku objęto 7 osób, które własnym staraniem nie były w stanie przygotować sobie posiłku, osoby te ponosiły pełny koszt jego zakupu.

WARSZTATY Z PRACOWNIKAMI GOPS W KOSTOMŁOTACH

Podstawowym zadaniem pomocy społecznej jest, zgodnie z obowiązującymi przepisami, rozpoznawanie i zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna dążyć do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Katalog osób uprawnionych do uzyskiwania pomocy oraz sytuacji, w jakich pomoc może zostać udzielona zawarty w ustawie o pomocy społecznej nie jest katalogiem zamkniętym. Osoba oczekująca pomocy powinna współdziałać w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy na ogół biernej i roszczeniowej na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych potrzeb. Katalog przyczyn stanowiących przesłankę ubiegania się o wsparcie ze środków publicznych obejmuje takie stany i zdarzenia, jak: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, długotrwałą ciężką chorobę, niepełnosprawność, alkoholizm lub narkomanię, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych), trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego, klęska żywiołowa lub ekologiczna, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa. Głównym celem Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostomłotach jest łagodzenie trudnej sytuacji osób i rodzin nie tylko w formie materialnej, ale również poprzez wdrażanie pozamaterialnych form pomocy, w tym pracy socjalnej wobec indywidualnych osób, rodzin, pracy poprzez grupę, aktywizowania społeczności lokalnej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach w roku 2021 r., jak czytamy w corocznym sprawozdaniu za rok 2021, wprowadzał zmiany postrzegania go, nie jako instytucję wypłacającą świadczenia pieniężne, lecz dzięki nowym formom wsparcia o charakterze niepieniężnym, (program POPŻ, praca socjalna, projekty socjalne, kampanie społeczne, działania skierowane do seniorów), jako organ, który pomaga w szerokim zakresie i różnej formie. Pracownicy socjalni obsługują 3 rejony działania:

I rejon – Wilków Średzki, Wnurów, Sobkowice, Świdnica Polska, Czechy, Bogdanów, Jakubkowice, Siemidrożycze, Piotrowice, Piersno.

II rejon – Chmielów, Lisowice, Jarząbkowice, Pustynka, Karczyce, Ramułowice, Budziszów, Sikorzyce, Paździorno, Osieczyna, Osiek, Godków.

III rejon - Kostomłoty, Zabłoto, Samborz, Wichrów, Jenkowice, Mieczków, Samsonowice, Szymanowice.

W dniach 30 – 31 stycznia 2023 roku odbyły się warsztaty strategiczne, podczas których nakreślono wnioski z diagnozy i podjęto dyskusję na temat największych problemów społecznych w Gminie Kostomłoty, potencjałów i kierunkach rozwoju. Do najważniejszych wniosków należały następujące stwierdzenia:

- Z roku na rok przybywa osób wymagających całodobowej opieki, co wiąże się z potrzebą zwiększania wydatków na ten cel. W szczególności chodzi tu o umieszczenie osób w domach pomocy społecznej. Środki zaplanowane do tegorocznego budżetu mogą być niewystarczające z powodu rosnących kosztów miesięcznego utrzymania.
- Ponadto widzimy potrzebę utworzenia mieszkań socjalnych, do których byłyby kierowane osoby bezdomne z terenu naszej gminy, za które obecnie ponosimy koszty pobytu w schroniskach. Obecnie jest to 1 osoba –kobieta. Osoby bezdomne często przemieszczają się i zwracamy koszty pobytu naszych byłych mieszkańców za pobyt w schroniskach w innych gminach. Koszty utrzymania w schroniskach wzrastają z powodu wzrostu cen i inflacji.
- Pozyskanie wolontariuszy i osób chętnych do pomocy sąsiedzkiej osobom wymagającym usług opiekuńczych.
- Wskazany jest również utworzenie mieszkania chronionego, jako zadania obowiązkowego nałożonego na gminę. Jest to lokal mieszkalny, którego warunki mają za zadanie przygotować osoby w nim mieszkające do prowadzenia samodzielnego życia, uczestnictwa w życiu społecznym i ułatwić integrację społeczną. Przygotowaniem tym zajmują się specjaliści z różnych dziedzin: pracownik socjalny, psycholog, terapeuta, asystent osoby niepełnosprawnej, opiekun i inni. Umieszczanie osoby w mieszkaniu chronionym to rodzaj wsparcia udzielany różnym grupom posiadającym podobny problem życiowy, na przykład niepełnosprawność.
- Specjaliści nadzorują funkcjonowanie osoby skierowanej do mieszkania chronionego. W zależności od grupy docelowej wykonują określone czynności. Przykładowo – osoba opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą, skierowana do mieszkania chronionego będzie musiała nauczyć się samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu. Specjaliści dają takiej osobie wskazówki, porady, towarzyszą przy wykonywaniu zwykłych codziennych obowiązków, uczą planowania budżetu i wydatków domowych, dbałości o własne sprawy.

Ponadto wskazano następujące obszary wymagające interwencji:

1. Ubóstwo i wykluczenie społeczne:

Cel strategiczny:

- Pomoc osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego

Kierunki działań:

- Wspieranie osób w aktywności poszukiwania pracy
- Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym
- Realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie.
- Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych
- Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności

2. Rodzina, przemoc i uzależnienia w rodzinie

Cel strategiczny:

- Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji i borykających się z przemocą i uzależnieniami

Kierunki działań:

- Rozwijanie umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodzin
- Wspieranie rodzin w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych
- Tworzenie mieszkań socjalnych
- Wspieranie osób uzależnionych poprzez prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia
- Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych
- Edukacja społeczności lokalnej nt. przemocy w rodzinie (kampanie społeczne lokalne i ogólnopolskie)
- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy

3. Starość i niepełnosprawność

Cel strategiczny:

- Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w społeczności lokalnej

Kierunki działań:

- Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych w tym teleopiekę
- Rozwój wolontariatu skierowanego do osób starszych
- Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych
- Tworzenie mieszkań chronionych
- Uruchomienie uniwersytetu III wieku

4. Aktywność obywatelska

Cel strategiczny:

- Wspieranie środowiska lokalnego w podejmowaniu własnych inicjatyw i angażowanie w lokalne działania

Kierunki działań:

- Pobudzanie lokalnej społeczności do tworzenia własnych inicjatyw służących ich rozwojowi

- Organizowanie i udział w lokalnych spotkaniach z wykorzystaniem tworzonych świetlic wiejskich
- Zachęcanie do tworzenia wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej

POMOC SPOŁECZNA W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH GMINY KOSTOMŁOTY

W Strategii Rozwoju Gminy Kostomłoty na lata 2023 – 2030 wskazano na największe problemy występujące w Gminie Kostomłoty, wśród nich znalazły się obszary związane z problematyką pomocy społecznej:

- Zły stan infrastruktury drogowej
- Brak dostępności kadry medycznej
- Starzejące się społeczeństwo
- Zwiększająca się grupa osób z niepełnosprawnością
- Depopulacja Gminy

Główne kierunki działania Strategii Rozwoju Gminy Kostomłoty do roku 2030 wskazano w wymiarze gospodarczym, przestrzennym i społecznym i zostały następująco zdefiniowane w celach strategicznych:

- **społeczne** – wzrost poziomu programów edukacyjnych i jakości życia
- **gospodarcze** – stworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju biznesu i partnerstw
- **przestrzenne** – zrównowazona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy

Ponadto w sferze społecznej zdefiniowano 4 cele strategiczne:

Cel strategiczny 5: Przyjazne Kostomłoty.

Kierunek działania 5.1.: Dbłość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy

- A. Promocja i kształtowanie zachowań prozdrowotnych mieszkańców
  - a. Prowadzenie kampanii społecznych dotyczących problemów uzależnień
  - b. Psychologiczne wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami
- B. Zwiększenie dostępności do opieki medycznej
  - a. Zwiększanie dostępności lekarzy specjalistów w Gminie

Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących

- A. Zmniejszenie ilości barier architektonicznych
  - a. Zapewnienie dostępu dla osób niepełnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej
  - b. Modernizacja ulic, chodników i przejść pod kątem dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych
- B. Integracja i wsparcie dla osób o specjalnych potrzebach
  - a. Tworzenie grup wsparcia dla osób z problemami (przemoc, zaburzenia psychiczne, uzależnienia, depresja)
  - b. Organizacja imprez integracyjnych
  - c. Przedłużenie okresu aktywności zdrowotnej osób w wieku senioralnym

Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Kostomłotów

- A. Modernizacja zasobów komunalnych
  - a. Budowa nowych obiektów mieszkalnych
  - b. Modernizacja istniejących obiektów mieszkalnych
- B. Tworzenie dla mieszkańców zaplecza: socjalnego i kulturalnego
  - a. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania istniejących obiektów (Domu Seniora, żłobka, szkół, GOK, świetlic i innych)

Cel strategiczny 6.: Profesjonalne Kostomłoty.

Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu

- A. Standaryzacja usług urzędniczych oraz rozwój informatyzacji
  - a. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych
  - b. Standaryzacja i podniesienie poziomu usług społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych
  - c. Organizacja cyklicznych spotkań kadry samorządu
- B. Poprawa jakości współpracy i komunikacji na poziomie samorządowym i instytutów nadrzędnych
  - a. Wdrożenie nowych metod zarządzania w gminie

Cel strategiczny 7.: Aktywne Kostomłoty.

Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców gminy

- A. Promocja kultury fizycznej i aktywnej turystyki
  - a. Utworzenie strefy aktywności

- b. Stworzenie oferty cyklicznych imprez sportowo-rekreacyjnych
- B. Rozbudowa infrastruktury sportowej i turystycznej
  - a. Przebudowa infrastruktury boisk sportowych
  - b. Rozwój bazy turystycznej, kulturalnej i sportowej skierowanej dla każdej grupy wiekowej
- C. Rozwój kulturalny mieszkańców gminy
  - a. Organizacja przeglądów piosenek, tańców, wyrobów

Kierunek działania 7.2.: Rozwój mieszkańców i ich współpracy

- A. Integracja społeczna mieszkańców
  - a. Organizacja imprez integracyjnych dla mieszkańców
  - b. Aktywizacja grup wolontariackich
  - c. Aktywizacja działalności organizacji pozarządowych
  - d. Szkolenie i wsparcie liderów społecznych i animatorów
- B. Edukacja mieszkańców gminy
  - a. Edukacja ekonomiczna, psychologiczna, ekologiczna dzieci i młodzieży
  - b. Utworzenie Uniwersytetu III wieku
  - c. Utworzenie Izby Pamięci
  - d. Wzmacnianie integracji kulturowej

Cel strategiczny 8.: Bezpieczne Kostomłoty

Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających

- A. Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach
  - a. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej wraz z oświetleniem i chodnikami
  - b. Doświetlenie ulic i przejść dla pieszych
  - c. Modernizacja infrastruktury drogowej
- B. Zwiększenie bezpieczeństwa w gminie
  - a. Kontynuacja prac związanych ze zwiększeniem oświetlenia na terenie Gminy
  - b. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
- C. Zwiększenie świadomości i wiedzy o bezpiecznym funkcjonowaniu wśród mieszkańców Gminy

- a. Organizacja szkoleń: Bezpieczny uczestnik ruchu pieszego i rowerowego
- b. Warsztaty z umiejętności samoobrony, pierwszej pomocy, bezpieczeństwa cyfrowego

Oprócz Strategii Rozwoju Gminy Kostomłoty w latach 2022 – 2030, ważnym dokumentem w obszarze problematyki społecznej jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2022-2026, który skierowany jest głównie do: ofiar przemocy, sprawców przemocy, świadków przemocy, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia), lokalnych księży, organizacji pozarządowych, i jako główny cel, wskazuje naprowadzenie szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie i umocnienie działań instytucji społecznych w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy oraz podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie. Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje następujące obszary działań, skierowane do różnych odbiorców.

- 1) Działania uprzedzające (diagnozujące, informacyjne, edukacyjne) kierowane do ogółu społeczeństwa, a także osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie:
  - podejmowane w ramach profilaktyki
  - ukierunkowane są na promocję zdrowej rodziny, reprezentującej ogólnie pozytywne wartości i styl życia
  - zapobieganie przemocy w rodzinie
- 2) Działania interwencyjne, skierowane do dwóch grup odbiorców:
  - osoby doznające przemocy – działania opiekuńcze
  - osoby stosujące przemoc w rodzinie - działania pouczające i izolujące
- 3) Działania wspierające, kierowane do ofiar przemocy:
  - psychologiczne
  - pedagogiczne
  - terapeutyczne
  - prawne i inne
- 4) Działania korekcyjno-edukacyjne, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Cel główny Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2022-2026 jest realizowany poprzez cele szczegółowe:

- 1) tworzenie gminnego systemu współdziałania instytucji i organizacji w obszarze przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
- 2) rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
- 3) zwiększenie skuteczności i dostępności form pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
- 4) zmiana sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc w rodzinie
- 5) wzrost poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

Oraz Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 który skierowany jest do rodzin mających problemy opiekuńczo wychowawcze. A głównym celem jest wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

Ujęte w programie działania w zakresie wspierania rodziny dotyczą następujących obszarów problemowych:

- Wsparcia rodzin z dziećmi w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczej,
- Podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,
- Koordynacji działań różnych instytucji działających ze środowiskami dysfunkcyjnymi,
- Zmniejszania skali zjawisk zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj.: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc, brak kompetencji rodzicielskich.

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Kostomłoty a w szczególności:

- Rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej,
- Rodzin którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie,
- Rodzin dysfunkcyjnych,
- Rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Bardzo ważnym materiałem analitycznym były wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców na temat stanu i kierunków rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kostomłoty. Badania przeprowadzono w terminie: grudzień 2022 – luty 2023 roku. W badaniu wzięło udział 8 respondentów. Poniżej przedstawiono odpowiedzi na zadane w kwestionariuszu pytania. Poniżej przedstawiono wyniki badania.

1. Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy ?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze, hazard)	4	50.0%

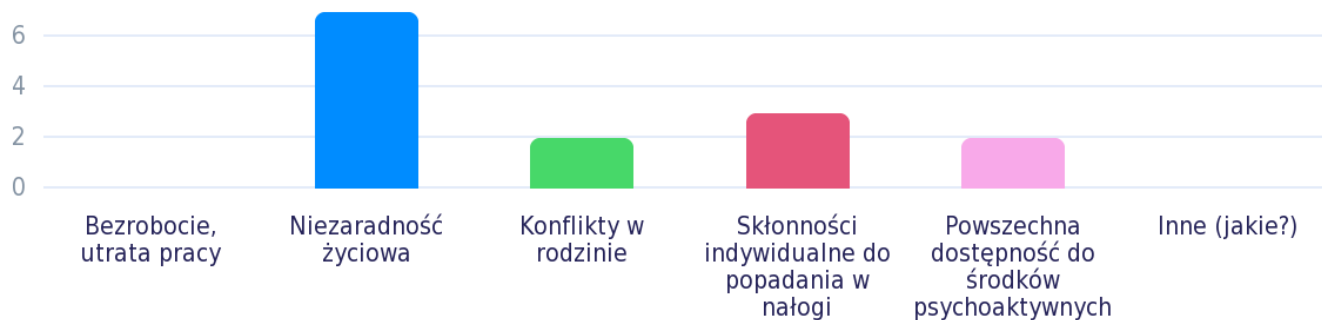
Przemoc w rodzinie	3	37.5%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych I prowadzeniu gospodarstwa domowego	3	37.5%
Wielodzietność I problem rodzin niepełnych	1	12.5%
Brak poczucia bezpieczeństwa publicznego	2	25.0%
Brak pracy, bezrobocie	0	0.0%
Ubóstwo, niewydolność materialna rodziny	0	0.0%
Niepełnosprawność lub długotrwała choroba	1	12.5%
Problemy wieku podeszłego / izolacja społeczna osób starszych	2	25.0%
Bezdomność	0	0.0%
Inne (jakie?)	0	0.0%

2. Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny występowania problemu uzależnień w Gminie?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

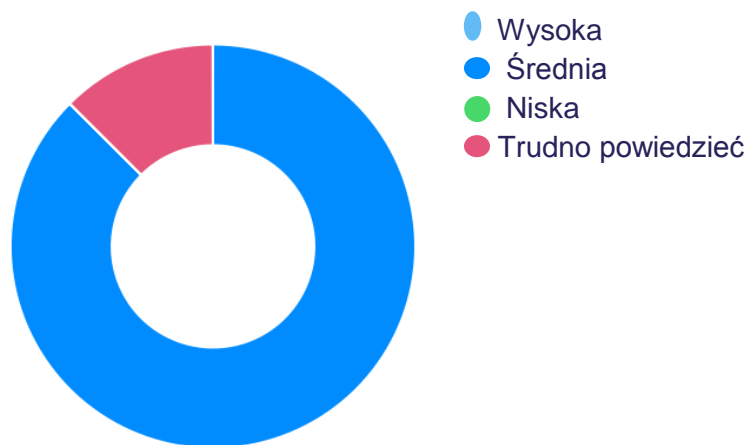
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Bezrobocie, utrata pracy	0	0.0%
Niezaradność życiowa	7	87.5%
Konflikty w rodzinie	2	25.0%
Skłonności indywidualne do popadania w nałogi	3	37.5%
Powszechna dostępność do środków psychoaktywnych	2	25.0%
Inne (jakie?)	0	0.0%

3. Jaka Pani/ Pana zdaniem jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Wysoka	0	0.0%
Średnia	7	87.5%
Niska	0	0.0%
Trudno powiedzieć	1	12.5%

4. Jakie działania winny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

U

Tworzenie ... Profilaktyka... Profilaktyka... Pomoc psyc... Pomoc medyczna Pomoc prawna Pomoc finansowa Inne (jakie?)

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia, klubów AA, szpitalnych oddziałów leczenia uzależnień	5	62.5%
Profilaktyka dorosłych/kształtowanie świadomości wśród dorosłych	2	25.0%
Profilaktyka dzieci i młodzieży/ szersza oferta zagospodarowania czasu wolnego/ sposoby radzenia sobie ze stresem i napięciem emocjonalnym	6	75.0%
Pomoc psychologiczno-terapeutyczna	5	62.5%
Pomoc medyczna	2	25.0%
Pomoc prawna	1	12.5%
Pomoc finansowa	1	12.5%
Inne (jakie?)	0	0.0%

5. Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Znam takie przypadki	1	12.5%
Słyszałam o takich przypadkach	4	50.0%
Nie znam takich przypadków	3	37.5%
Nie słyszałam o takich przypadkach	0	0.0%

6. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

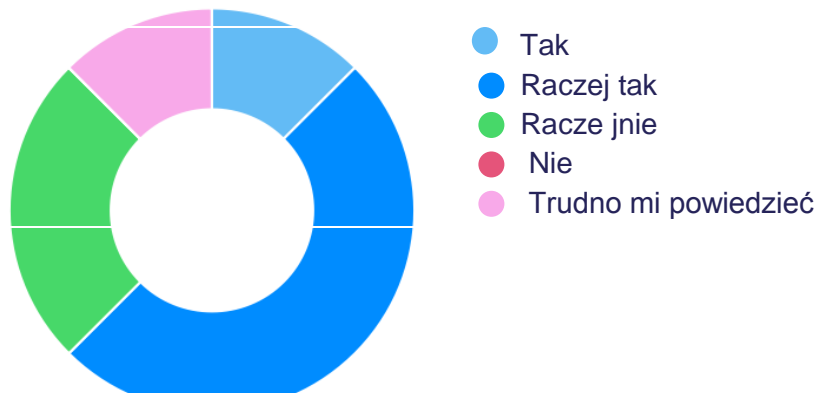
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego	5	62.5%
Umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia	3	37.5%
Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych	1	12.5%
Tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy	1	12.5%
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy	4	50.0%
Leczenie uzależnień	3	37.5%
Izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie	3	37.5%
Inne (jakie?)	0	0.0%

7. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Gminy?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tak	1	12.5%
Raczej tak	4	50.0%
Raczej nie	2	25.0%
Nie	0	0.0%
Trudno mi powiedzieć	1	12.5%

8. Jakie są przyczyny Pana/Pani zdaniem braku poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Częste włamania i kradzieże	2	25.0%
Częste napady/rozboje	0	0.0%
Niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych	2	25.0%
Przemoc w rodzinie	2	25.0%
Agresywne zachowania osób pod wpływem środków psychoaktywnych	3	37.5%
Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)	3	37.5%
Wzrost liczby bezdomnych	0	0.0%
Inne(jakie?)	0	0.0%

9. Co wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Gminie?

8x odpowiedziano

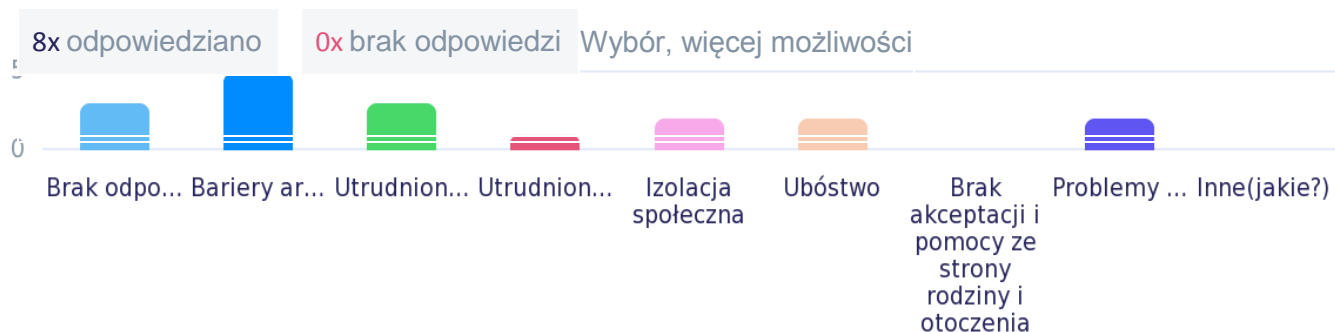
0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Większa liczba patroli Policji	5	62.5%
Ograniczenie sprzedaży alkoholu	2	25.0%
Akcje, kampanie społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy	1	12.5%
Dostęp do pomocy terapeutycznej w placówkach medycznych oraz dla osób bezdomnych	4	50.0%
Inne (jakie?)	0	0.0%

10. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami w naszej Gminie?

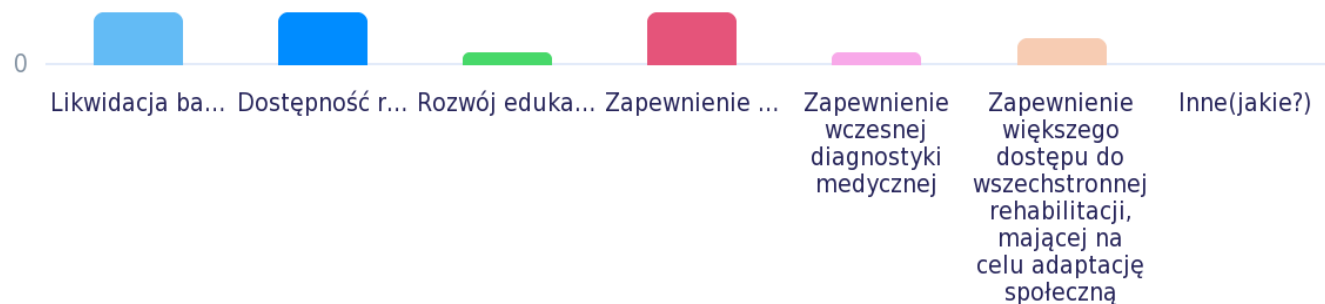
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Brak odpowiedniej oferty pracy/ mała liczba zakładów pracy chronionej	3	37.5%
Bariery architektoniczne	5	62.5%
Utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym także rehabilitacji	3	37.5%
Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych/ asystenta osoby niepełnosprawnej	1	12.5%
Izolacja społeczna	2	25.0%
Ubóstwo	2	25.0%
Brak akceptacji i pomocy ze strony rodziny i otoczenia	0	0.0%
Problemy psychologiczne	2	25.0%

11. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnościami pełniejszy udział w życiu społecznym Gminy?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

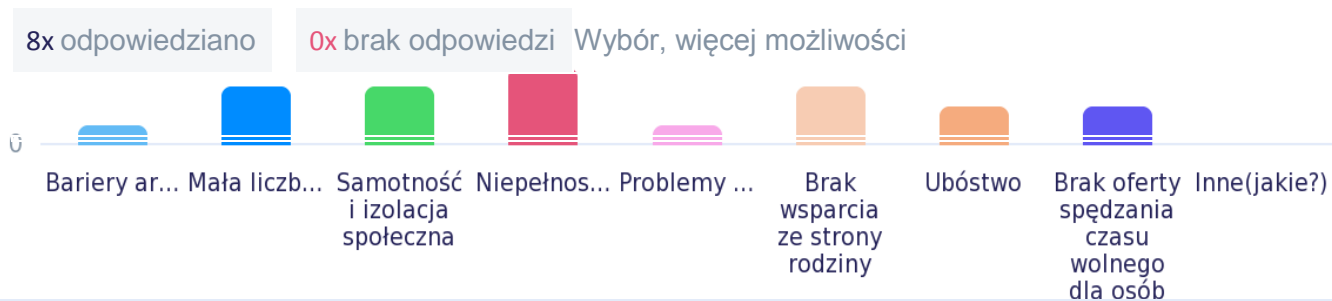
Wybór, więcej możliwości

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Likwidacja barier architektonicznych	4	50.0%
Dostępność rynku pracy do możliwości osób z niepełnosprawnościami	4	50.0%
Rozwój edukacji integracyjnej (szkoły i przedszkola integracyjne)Szersza oferta działań integracyjnych dla dorosłych	1	12.5%
Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej	4	50.0%
Zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej	1	12.5%
Zapewnienie większego dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną	2	25.0%
Inne (jakie?)	0	0.0%

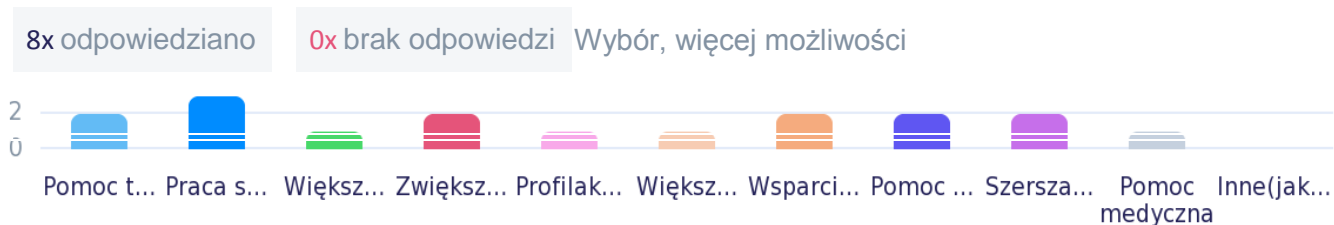

12. Jakie problemy dotyczą najczęściej osoby starsze na terenie naszej Gminy?

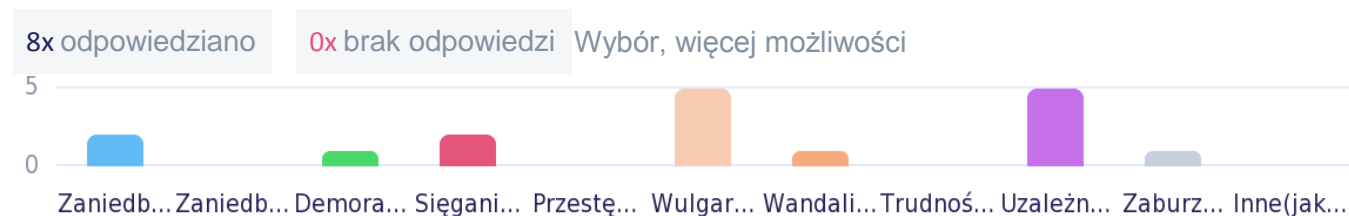
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Bariery architektoniczne	1	12.5%
Mała liczba placówek wspierających osoby starsze	3	37.5%
Samotność i izolacja społeczna	3	37.5%
Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego	4	50.0%
Problemy emocjonalne	1	12.5%
Brak wsparcia ze strony rodziny	3	37.5%
Ubóstwo	2	25.0%
Brak oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych na terenie Gminy	2	25.0%

13. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi w Gminie?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Pomoc terapeutyczna	2	25.0%
Praca socjalna w środowisku/ projekty socjalne	3	37.5%
Większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych	1	12.5%
Zwiększenie ofertinstytucji wspierających rodzinę	2	25.0%
Profilaktyka i terapia uzależnień	1	12.5%
Większa liczba odpowiednich ofert pracy	1	12.5%
Wsparcie, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzin	2	25.0%
Pomoc asystentarodziny lub rodzin wspierających	2	25.0%
Szersza oferta aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i rodziny	2	25.0%
Pomoc medyczna	1	12.5%

14. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w naszej Gminie?

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Zaniedbania wychowawcze	2	25.0%
Zaniedbania socjalne (niedożywienie, brak higieny)	0	0.0%
Demoralizacja	1	12.5%
Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze)	2	25.0%
Przestępczość	0	0.0%
Wulgarność/ agresja	5	62.5%
Wandalizm	1	12.5%
Trudności w adaptowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0.0%
Uzależnienie od internetu, gier komputerowych, telefonu	5	62.5%
Zaburzenia psychiczne	1	12.5%

15. Jakie kroki Pana/ Pani zdaniem należałoby podjąć wobec osób bezrobotnych?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

U

Stworzenie
korzystniejszych
warunków
podjęcia pracy
dla absolwentów
szkółTworzenie
nowych miejsc
pracyKorzystniejsze
warunki do
założenia własnej
działalności
gospodarczejŚrodki finansowe
na aktywizację
osób
bezrobotnych
(staże, szkolenia
zawodowe,
roboty publiczne,
prace
interwencyjne,
pożyczki na
uruchomienie
własnejZwiększenie
kompetencji
aktywnego
poszukiwania
pracy

Inne(jakie?)

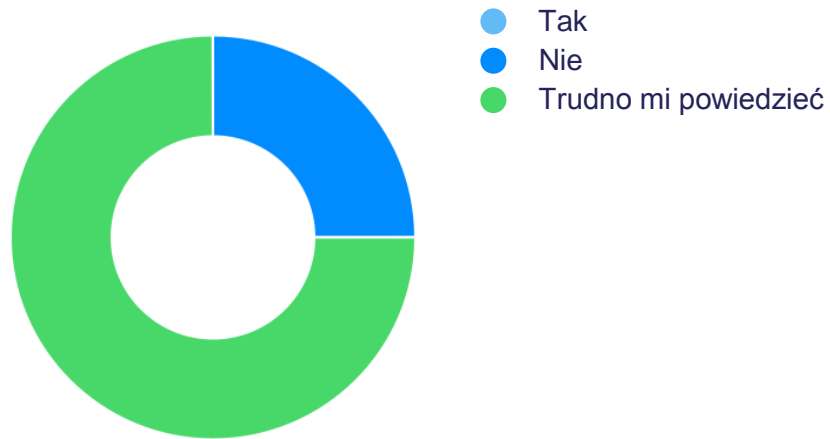
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Stworzenie korzystniejszych warunków podjęcia pracy dla absolwentów szkół	5	62.5%
Tworzenie nowych miejsc pracy	5	62.5%
Korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności gospodarczej	3	37.5%
Środki finansowe na aktywizację osób bezrobotnych (staże, szkolenia zawodowe, roboty publiczne, prace interwencyjne, pożyczki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej)	3	37.5%
Zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy	1	12.5%
Inne (jakie?)	0	0.0%

16. Czy Pani/ Pana zdaniem na terenie Gminy występuje problem bezdomności?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór opcji

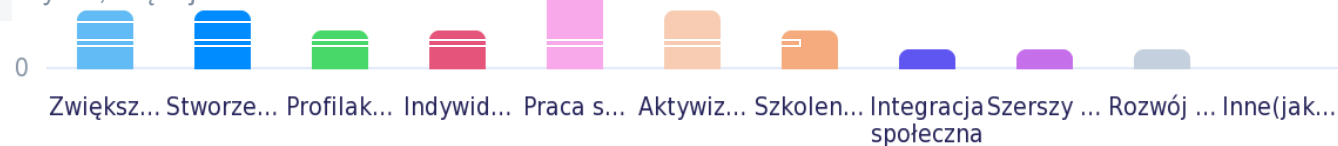
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tak	0	0.0%
Nie	2	25.0%
Trudno mi powiedzieć	6	75.0%

17. Jaki sposób działania Pani/ Pana zdaniem byłby najskuteczniejszy w rozwiązaniu problemu bezdomności i zagrożenia bezdomnością?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

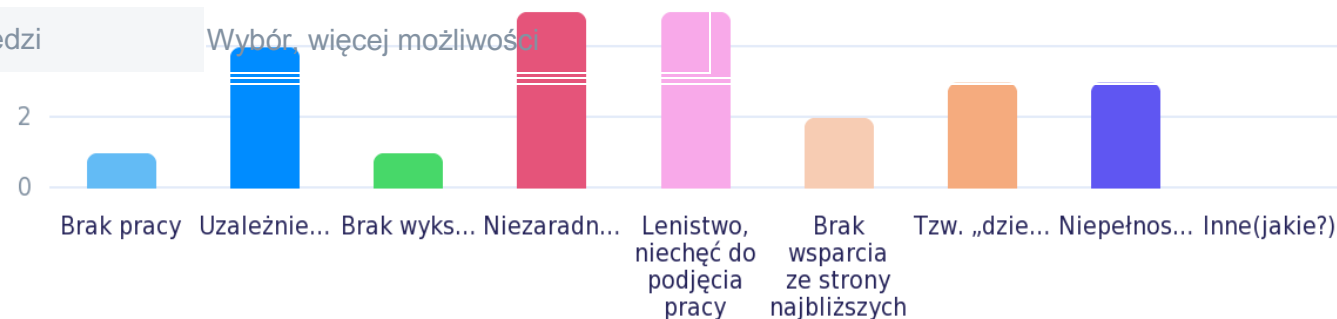

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych i chronionych	3	37.5%
Stworzenie możliwości odpracowania zadłużeń mieszkaniowych na rzecz podmiotów- wierzycieli	3	37.5%
Profilaktyka i terapia uzależnień	2	25.0%
Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności	2	25.0%
Praca socjalna z osobami bezdomnymi	4	50.0%
Aktywizacja zawodowa	3	37.5%
Szkolenia/ przekwalifikowanie zawodowe	2	25.0%
Integracja społeczna	1	12.5%
Szerszy udział organizacji pozarządowych	1	12.5%
Rozwój placówek udzielających schronienia	1	12.5%

18. Co Pani/ Pana zdaniem decyduje że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

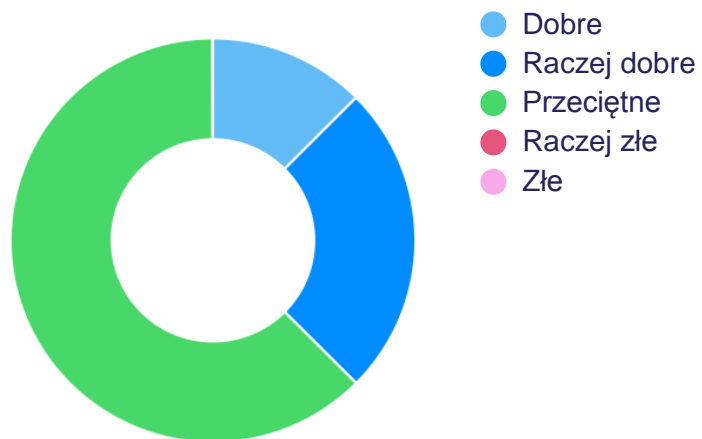
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Brak pracy	1	12.5%
Uzależnienie	4	50.0%
Brak wykształcenia	1	12.5%
Niezaradność życiowa	5	62.5%
Lenistwo, niechęć do podjęcia pracy	5	62.5%
Brak wsparcia ze strony najbliższych	2	25.0%
Tzw. „dziedziczenie biedy”	3	37.5%
Niepełnosprawność lub długotrwała choroba	3	37.5%
Inne (jakie?)	0	0.0%

19. Jak ocenie Pani/ Pan warunki życia w Gminie?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór opcji

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Dobre	1	12.5%
Raczej dobre	2	25.0%
Przeciętne	5	62.5%
Raczej złe	0	0.0%
Złe	0	0.0%

20. Jak ocenia Pani/Pan zmiany warunków życia w naszej Gminie w ciągu ostatnich 7 lat (2016-2022)?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór opcji

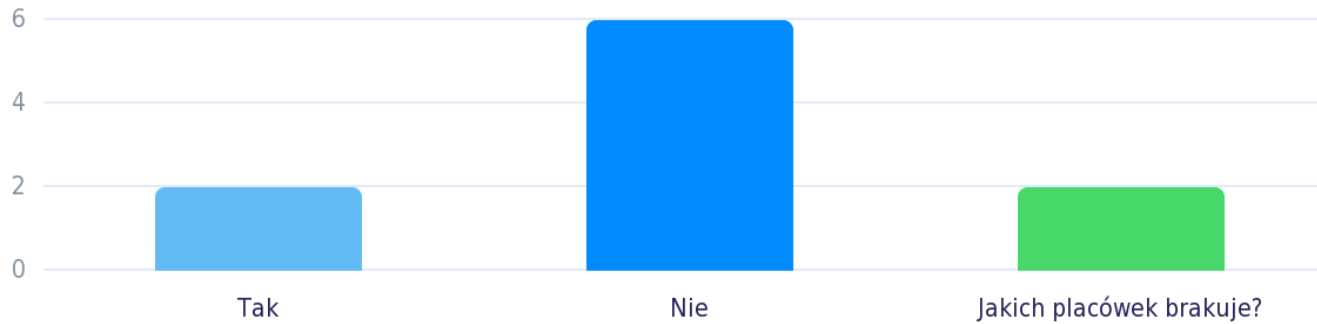
ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Poprawiły się	0	0.0%
Raczej poprawiły się	6	75.0%
Nie zmieniły się, pozostają takie same	2	25.0%
Raczej się pogorszyły	0	0.0%
Pogorszyły się	0	0.0%

21. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?

8x odpowiedziano

0x brak odpowiedzi

Wybór, więcej możliwości

ODPOWIEDŹ	ODPOWIEDZI	UDZIAŁ
Tak	2	25.0%
Nie	6	75.0%
Jakich placówek brakuje?	2	25.0%

WNIOSKI Z DIAGNOZY I BADAŃ

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Kostomłoty i warsztaty pozwoliły wyodrębnić najbardziej palące problemy w Gminie Kostomłoty:

Kapitał społeczny:

- Starzejące się społeczeństwo
- Odpływ młodych ludzi do większych miast
- Brak odpowiedzialności za wspólne dobro
- Rozwarstwienie finansowe - bieda, ubóstwo
- Roszczeniowa postawa i bierność uboższych

Zdrowie:

- Brak profilaktyki zdrowotnej (bezpłatnej)
- Utrudniony dostęp do specjalistów

Wsparcie rodziny:

- Przemoc w rodzinie i niewystarczające wsparcie, brak edukacji o możliwościach
- Brak wystarczającego wsparcia dla osób nadużywających alkoholu i z innymi uzależnieniami
- Brak edukacji mieszkańców w zakresie radzenia sobie z problemami
- Niskie zaangażowanie instytucji i mieszkańców w działania pro-społeczne

Bezpieczeństwo:

- Zajęcia profilaktyczne w szkołach
- Brak kontroli sprzedaży alkoholu dla młodzieży
- Prowadzenie zajęć (profilaktyka, spotkania z mieszkańcami)

Praca:

- Niskie wynagrodzenia
- Mało ofert pracy w miejscu zamieszkania
- Mało atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych

Mieszkalnictwo:

- Brak wsparcia dla uboższych mieszkańców w zasoby lokalowe (zwłaszcza dla matek samotnych, młodych i starszych mieszkańców, po przejściach i z problemami)

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT - Problemy społeczne w Gminie Kostomłoty

MOCNE STRONY

1. Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Działanie Punktu Konsultacyjnego.
3. Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych.
4. Prowadzenie poradnictwa oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pomoc psychologiczna i prawna.
5. Spadek liczby osób korzystających z pomocy materialnej
6. Działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych
7. Zróżnicowana oferta pomocowa oraz programy pomocowe
8. Zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3 -działanie żłobka
9. Działanie Dziennego Domu Senior+
10. Organizacja wolnego czasu przez Gminny Dom Kultury i biblioteki
11. Prowadzenie działań gminy mających przyciągnąć inwestorów (atrakcyjne położenie)
12. Funkcjonowanie Rady Seniora

SŁABE STRONY

1. Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz brak grup typu AA.
2. Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Nikłe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Niewystarczająca liczba lokali socjalnych
5. Mały udział społeczności lokalnej w podejmowanych działaniach
6. Struktura demograficzna Gminy
7. Ograniczone możliwości dostępu do lekarzy specjalistów, wysokie koszt leczenia i diagnozy osób uzależnionych i współuzależnionych
8. Trudny dostęp do zakładów pracy poza terenem gminy z uwagi na brak połączeń
9. Brak stałego dostępu dzieci i młodzieży do świetlic wiejskich
10. Trudności ze znalezieniem osób świadczących usługi opiekuńcze

SZANSE

1. Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom.
2. Większa dostępność wsparcia psychospołecznego i prawnego
3. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia.
4. Wzrost liczby profesjonalnej kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi oraz dotkniętymi przemocą w rodzinie.
5. Zmiana postaw społecznych, wzrost świadomości o problemie przemocy domowej.
6. Skuteczne programy leczenia uzależnień.
7. Skuteczne programy pracy ze sprawcą przemocy
8. Współpraca z sektorem pozarządowym
9. Dostęp do wypracowanych standardów i dobrych praktyk
10. Pobudzanie inicjatyw społecznych
11. Działania mające na celu integrację międzypokoleniową mieszkańców gminy
12. Kampania społeczna skierowana do mieszkańców gminy
13. Wprowadzanie projektów socjalnych skierowanych do określonych grup społecznych
14. Pozyskiwanie środków z innych źródeł na działania pomocowe

ZAGROŻENIA

1. Brak pozytywnych wzorców w rodzinie.
2. Znieczulica społeczna, istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy, przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy w rodzinie.
3. Utrata zdrowia psychicznego.
4. Brak stabilności systemu prawnego
5. Starzenie się społeczeństwa - rosnący udział grup nieprodukcyjnych
6. Uzależnienie rodzin od instytucji pomocy społecznej - wyuczona bezradność
7. Kryzys instytucji rodziny, zmiana modelu rodziny, brak jej trwałości, coraz więcej rodzin dysfunkcyjnych oraz rozwodów
8. Pogorszenie sytuacji socjalno-bytowej osób wymagających wsparcia
9. Przemiany kulturowo-społeczne prowadzące do ograniczenia miejsca osób starszych i chorych w rodzinie
10. Rosnąca liczba osób wymagających wsparcia specjalistycznego
11. Brak nowych inwestorów i miejsc pracy
12. Nieplanowane nowe zadania skierowane do większej rzeszy mieszkańców Gminy

Podczas prac Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Problemów Społecznych w Gminie Kostomłoty na lata 2023- 2030 przedstawiono następujące problemy społeczne w zakresie:

I. Kapitału społecznego:

- Starzejące się społeczeństwo
- Odptyw młodych ludzi do większych miast
- Brak odpowiedzialności za wspólne dobro
- Rozwarstwienie finansowe - bieda, ubóstwo
- Roszczeniowa postawa i bierność uboższych

II. Zdrowia:

- Brak profilaktyki zdrowotnej (bezpłatnej)
- Utrudniony dostęp do specjalistów
- Ograniczona współpraca z lekarzami specjalistami

III. Pracy:

- Niskie wynagrodzenia
- Mało ofert pracy w miejscu zamieszkania (gminie)
- Mało atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych

IV. Wsparcia rodziny:

- Przemoc w rodzinie i niewystarczające wsparcie,
- Brak wsparcia dla ubogich i efektywnych programów aktywizujących bezrobotnych
- Brak wystarczającego wsparcia dla osób nadużywających alkoholu i z innymi uzależnieniami
- Zbyt duża dostępność alkoholu (także dla nieletnich)
- Brak edukacji mieszkańców w zakresie radzenia sobie z problemami
- Ograniczone możliwości pomocy rodzinie z problemami opiekuńczo wychowawczymi

V. Bezpieczeństwa:

- Zła jakość i niewystarczająca ilość przejść dla pieszych (szczególnie przy szkołach)
- Ograniczona ilość zajęć profilaktycznych w szkołach
- Brak kontroli sprzedaży alkoholu dla młodzieży
- Agresja młodzieży

Wskazano na następujące wyzwania społeczne w Gminie Kostomłoty:

- Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy
- Wzrost dostępności oferty publicznej
- Dobra jakość komunikacji z mieszkańcami, inwestorami, przedsiębiorcami
- Wysoki poziom nauczania
- Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej

Zwrócono uwagę na uwarunkowania, które w zasadniczy sposób wpływają na problemy społeczne: globalne (starzejące się społeczeństwo); koncentracja na człowieku

(partycypacja, dialog, integracja); aspiracje i potrzeby mieszkańców. Zarekomendowano, że adresatami Strategii powinny być: jednostki i instytucje z obszaru polityki społecznej oraz klienci pomocy społecznej.

Podczas prac Zespołu przedstawiono także propozycje kierunków i działań rozwiązujących problemy społeczne w Gminie Kostomłoty:

- opracowanie i prowadzenie zajęć/szkoleń dla dorosłych z profilaktyki i radzenia sobie z nałogami, przemocą, agresją, problemami opiekuńczo wychowawczymi (zespół interdyscyplinarny, GOPS, szkoły)
- organizacja zajęć/ warsztatów profilaktycznych w szkołach dla dzieci, młodzieży
- cykliczne omawianie problemów społecznych przez zespół zarządzania programem/ grupy robocze
- wspólne podejmowanie inicjatyw społecznych (wielopłaszczyznowych) przez JST i inne instytucje, stowarzyszenia
- utrzymanie z możliwością zwiększenia zatrudnienia profesjonalistów do pracy w ośrodku zdrowia lub GOPS (specjalistów tj. terapeutów i psychologów)
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji mających pomagać mieszkańcom
- inwestycje w zwiększenie liczby mieszkań socjalnych
- wdrażanie inicjatyw integrujących, wzmacniających poczucie wspólnoty wśród mieszkańców
- ograniczenie ilości placówek z alkoholem i zwiększenie kontroli sprzedaży alkoholu nieletnim
- stworzenie warunków dla młodych ludzi zachęcających do pozostania na terenie gminy (programy, polityki nakierowane na ich potrzeby)
- stworzenie programów poprawiających współpracę między pokoleniami
- koncentracja nad działaniami aktywizującymi uboższych i bezrobotnych do podejmowania pracy
- przyciąganie nowych inwestycji pod nowe miejsca pracy
- udział w programach wdrażanych przez MRiPS
- wdrażanie programów osłonowych pomagających zwiększyć dietność w gminie Kostomłoty (dodatkowe wyprawki dla rodzących się dzieci, jednorazowa pomoc na start)

PLAN STRATEGICZNY

WIZJA:

**KOSTOMŁOTY GMINĄ INWESTUJĄCĄ W KAPITAŁ SPOŁECZNY
ORAZ UMIEJĘTNOŚĆ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

MISJA:

**ROZWÓJ POSTAW SZACUNKU, EMPATII I WRAŻLIWOŚCI SPOŁECZNEJ
WE WSZYSTKICH ASPEKTACH RELACJI W GMINIE KOSTOMŁOTY**

CEL GŁÓWNY:

PROFESJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE KOSTOMŁOTY

CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

1. WSPIERANIE WŁĄCZANIA SPOŁECZNEGO, ZWŁASZCZA OSÓB STARSZYCH

I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

- 1.1. Zwiększanie poziomu tolerancji dla inności wśród mieszkańców
- 1.2. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych
- 1.3. Wsparcie materialne i niematerialne dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz wszystkich potrzebujących
- 1.4. Ograniczanie skutków niepełnosprawności, braku samodzielności osób starszych

2. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZDOMNOŚCI ORAZ BEZRADNOŚCI

- 2.1. Pomoc osobom bezdomnym oraz ubogim
- 2.2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 2.3. Monitoring zjawiska bezdomności, ubóstwa i bezradności
- 2.4. Intensywna edukacja pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem dobrych praktyk oraz rozwiązań innowacyjnych

3. WSPARCIE OCHRONY ZDROWIA

- 3.1. Promowanie zdrowia i zdrowego stylu życia
- 3.2. Rozwój usług psychologicznych i terapeutycznych
- 3.3. Przeciwdziałanie zjawiskom uzależnień

4. ZWIĘKSZENIE POZIOMU EDUKACJI I WYCHOWANIA

- 4.1. Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w obszarze pomocy społecznej**
- 4.2. Zwiększanie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin**
- 4.3. Edukacja w zakresie wypełniania ról rodzicielskich**
- 4.4. Wzmacnianie modelu funkcjonowania rodziny w społeczeństwie na fundamencie wartości**

5. ZWIĘKSZANIE BEZPIECZEŃSTWA I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

- 5.1. Zwiększenie współpracy międzypokoleniowej**
- 5.2. Podnoszenie znaczenia współpracy w każdym aspekcie działań publicznych**
- 5.3. Rozwój wolontariatu**
- 5.4. Wzmacnianie tożsamości i wspólnotowości wśród mieszkańców**
- 5.5. Zwiększenie poziomu aktywności obywatelskiej**
- 5.6. Zwiększenie znaczenia organizacji pozarządowych**
- 5.7.**

6. WSPARCIE RODZIN, RODZIN WIELODZIETNYCH, CHORYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, SAMOTNIE WYCHOWUJĄCYCH DZIECI

- 6.1. Udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie**
- 6.2. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej**
- 6.3. Wspieranie procesu kształcenia i dbałość o rozwój dzieci i młodzieży**
- 6.4. Aktywizacja rodzin wielodzietnych, chorych, niepełnosprawnych i samotnie wychowujących dzieci**

CELE STRATEGICZNE, DZIAŁANIA, REZULTATY I WSKAŹNIKI

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
WSPIERANIE WŁĄCZANIA SPOŁECZNEGO, ZWŁASZCZA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	Opieka senioralna dzienna – nowe punkty – np. kluby seniora Rozwój usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej dla osób starszych i niepełnosprawnych Wsparcie rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi Tworzenie ułatwień architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych Rozwój działalności Rady seniora	liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej liczba osób uczestnicząca w wolontariacie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych usługami socjalnymi i opiekuńczymi Liczba spotkań przedstawicieli Rady Seniora
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZDOMNOŚCI ORAZ BEZRADNOŚCI	Pomoc finansowa i rzeczowa osobom w trudnej sytuacji materialnej Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób w trudnej sytuacji materialnej Pomoc w powrocie na rynek pracy Aktywizacja osób bezrobotnych, upowszechnianie ofert pracy, korzystanie z prac społecznie użytecznych Udzielanie pomocy i schronienia osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym Wsparcie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych (np.: U3W, kluby seniora)	liczba osób ubogich, bezdomnych i bezrobotnych, liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem liczba beneficjentów liczba osób korzystających z prac społecznie użytecznych
WSPARCIE OCHRONY ZDROWIA	Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień	Liczba osób objęta pomocą psychologa,

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
	Utrzymanie zatrudnienia specjalistów, terapeutów, psychologa	terapeuty Liczba programów, kampanii, spotkań promujących zdrowy styl życia
ZWIĘKSZENIE POZIOMU EDUKACJI I WYCHOWANIA	Edukacja nt. wartości rodzinnych i pełnienia ról rodzicielskich Opieka wakacyjna dla uczniów młodszych Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności wśród osób zaangażowanych w obszarze problematyki społecznej	Liczba dzieci skierowanych na kolonie, półkolonie Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba spotkań grup wsparcia i samopomocy Liczba szkoleń
ZWIĘKSZANIE BEZPIECZEŃSTWA I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	Współdziałanie międzypokoleniowe – integracja seniorów i młodzieży Animator uliczny Rozwój wolontariatu międzypokoleniowego Zwiększenie wizyt monitorujących w rodzinach zagrożonych Podejmowanie działań skierowanych do sprawców przemocy	Liczba realizacji przedsięwzięć międzypokoleniowych Liczba wolontariuszy Liczba założonych NK
WSPARCIE RODZIN, RODZIN WIELODZIETNYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, WYCHOWUJĄCYCH DZIECI	Promowanie prawidłowego modelu rodziny Praca z rodziną poza środowiskiem z wykorzystaniem świetlic wiejskich Warsztaty dla rodziców: grupy samopomocowe, wsparcia Wspieranie rodzin szczególnie z problemami opiekuńczo wychowawczymi Ograniczenie umieszczania dzieci w	liczba rodzin objętych pracą socjalną liczba asystentów rodziny liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin liczba rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej liczba dzieci umieszczonych w placówkach i rodzinach zastępczych

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI
	placówkach opiekuńczych	

CELE STRATEGICZNE, PODMIOT ODPOWIEDZIALNY, CZAS REALIZACJI, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

CELE STRATEGICZNE	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
WSPIERANIE WŁĄCZANIA SPOŁECZNEGO, ZWŁASZCZA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	GOPS w Kostomłotach, NGO	2023 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZDOMNOŚCI ORAZ BEZRADNOŚCI	GOPS w Kostomłotach , NGO, PUP	2023 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
WSPARCIE OCHRONY ZDROWIA	GOPS w Kostomłotach, ZUM	2023 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ZWIĘKSZENIE POZIOMU EDUKACJI I WYCHOWANIA	GOPS w Kostomłotach, GOK	2023 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ZWIĘKSZANIE BEZPIECZEŃSTWA I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	GOSP w Kostomłotach. Policja	2023 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
WSPARCIE RODZIN, RODZIN WIELODZIETNYCH, CHORYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, SAMOTNIE WYCHOWUJĄCYCH DZIECI	GOPS w Kostomłotach, NGO	2023 - 2030	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

PROCES WDRAŻANIA

Proces wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest długotrwały i złożony. Dlatego też istnieje bardzo silna potrzeba, aby określić strukturę tego procesu – zarówno w sferze działań, jak i w wymiarze podmiotowym. Na początku należy więc określić wymiar taktyczny Strategii w takich aspektach, jak:

1. Skład zespołu wdrażającego oraz określenie trybu jego pracy (w zakresie harmonogramu i podziału kompetencji oraz zależności służbowych).
2. Określenie zasad komunikacji, wymiany informacji oraz obiegu dokumentów.
3. Określenie kryteriów rozpatrywania poszczególnych wniosków projektowych i poszukiwania źródeł ich finansowania.
4. Budowa schematu prowadzenia działań monitorujących i badań ewaluacyjnych.

Konstrukcja schematu taktycznego, obejmującego wymienione powyżej działania powinna być dokonana po uchwaleniu przez właściwy organ samorządowy Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kostomłoty na lata 2023- 2030.

ZESPÓŁ WDROŻENIOWY

Podstawowym zapleczem dla budowy Zespołu Wdrożeniowego są zasoby Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostomłotach oraz wsparcie UG. Postulujemy zatem, by w skład Zespołu Wdrożeniowego, weszły osoby z działu:

- 1) Promocji,
- 2) Funduszy Zewnętrznych
- 3) Pracy socjalnej

Ponadto, na wybrane posiedzenia, w zależności od merytorycznie określonych potrzeb postulujemy zapraszanie przedstawicieli pozostałych instytucji, które będą musiały być zaangażowane w realizację wybranych zadań:

- Organizacja pozarządowe
- Dyrektorzy szkół
- Proboszczowie
- Media lokalne
- Radni
- Przedsiębiorcy

Ponieważ realizacja Strategii ma mieć charakter zintegrowany stąd niezwykle istotne jest utrzymanie zarówno ciągłości zadań, jak i powiązania pomiędzy nimi. Szczególną rolę w tym zakresie pełni sposób dokumentowania całego procesu. Polega on nie tylko na zbieraniu

wskaźników monitorujących, przechowywania, organizacji i przetwarzania danych, ale i raportowaniu zestawień członkom Zespołu Wdrożeniowego, na każde ich życzenie.

Dlatego też przedstawiciele zespołu winni mieć wiedzę na temat zbierania informacji, ich przetwarzania oraz wykorzystania w celu monitoringu realizacji strategii.

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja to dwa składniki procesów kontrolnych, których zadaniem jest nie tylko ocena stopnia zgodności pomiędzy założonym planem działania, a jego efektem, ale także określenie przyczyn, dla których występują różnice pomiędzy zamierzeniami, a osiąganym rezultatem. Wnioski, jakie zostaną sformułowane w tym właśnie zakresie, wytyczają kierunki modyfikacji planów strategicznych. Tym samym mają charakter ściśle konstruktywny. Będąc elementem oceny Strategii są jednocześnie jej elementem (re)konstrukcyjnym. Przedmiotem badań ewaluacyjnych są zakładane rezultaty przypisane do priorytetowych kierunków działań. Ocena stopnia, w jakim rezultaty będą osiągane możliwa jest dzięki przypisaniu im wskaźników (zgodnie z zakładaną wcześniej metodologią S.M.A.R.T.). Poniżej zamieszczamy zestawienie zarówno jednych, jak i drugich, w grupach poszczególnych priorytetowych kierunków działania.

Wskaźniki powyższe, w przeważającej większości, odnoszą się do prostych stanów faktycznych i nie wymagają dodatkowego definiowania. Niektóre jednak mają charakter syntetyczny, bo zawierają w sobie odniesienia do złożonych sytuacji i procesów społecznych. Dla tych ostatnich podajemy więc ich definicje operacyjne, które traktować należy jako bezpośrednie wskazania do budowania narzędzi pomiarowych (np.: pytań kwestionariusza ankiety) lub wskazówki dotyczące sposobu poszukiwania danych, pomocnych przy wyliczeniu wartości danego wskaźnika. Co do pozostałych wskaźników, to należy pamiętać, że poza prostymi danymi liczbowymi, intuicyjnie oczywistymi na poziomie samego sformułowania (np.: „ilość wejść na stronę internetową” czy też „liczba mieszkańców mieszkających w mieszkaniach komunalnych” lub zdefiniowanymi przez odrębne przepisy mamy do czynienia ze wskaźnikami, w których należy dokonać definicji poszczególnych pojęć składowych. Ponieważ definicje te muszą uwzględniać specyfikę przedmiotową poszczególnych projektów, odnoszoną do ich sensu zawartego w poszczególnych celach i rezultatach działań (bardzo często będą się sprowadzały do wyliczenia desygnatów), to - pozostawiając je w gestii Zespołu Wdrożeniowego - wymienimy jedynie wybrane przykłady:

- Działalność klubów seniora
- inicjatywy integracji międzypokoleniowej
- zajęcia organizowane w klubach seniora
- zinstytucjonalizowana opieka medyczna

W wypadku konieczności budowania wskaźników opierających się na opiniach mieszkańców Gminy rekomendujemy skalę szacunkową zastosowaną przy mierzeniu jakości życia i poczucia bezpieczeństwa.

Z punktu widzenia szacunków istotne jest, aby dla każdego wskaźnika ustalono następujące parametry:

- sposób obliczania: proponujemy dwie wartości – bezwzględną (liczbową) i udziałową (procentową)

- punkt odniesienia dla wartości udziałowej : proponujemy dwie wartości – stan początkowy i stan zakładany
- okres, jaki upływa do momentu pierwszego pomiaru
- źródło pomiaru (dysponent informacji)
- sposób dokonywania pomiaru (np. wyniki badania ankietowego) lub procedura egzekwowania danych, która zawiera wszystkie niezbędne informacje (np. nazwy źródeł lub dane teleadresowe osób będących dysponentami danej informacji)

Najbardziej skomplikowany charakter, z punktu widzenia procesu dokonywania pomiarów, mogą mieć te wskaźniki, które bazują na opiniach wyrażanych przez mieszkańców Gminy. Tutaj ustalanie wartości wskaźnika następuje nie w wyniku wyegzekwowania danych od ich dysponenta, ale w wyniku procesu badawczego. Ponieważ jednak zakładamy, najprostszą z możliwych, strukturę tego procesu to bez obawy możemy tę metodą zarekomendować Zespołowi Wdrożeniowemu. Cały proces pozyskiwania wartości wskaźników tego typu przebiega w następujących krokach:

1. Ustalenie treści pytania (pytań wskaźnikowych).
2. Ustalenie zakresu danych respondentów (np.: płeć, wiek, wykształcenie, zawód, ulica zamieszkania, status społeczno – zawodowy, stan cywilny, skład rodziny), które będą brane pod uwagę w analizie rozkładów empirycznych wskaźnika (co może mieć znaczenie w procesie ewaluacji).
3. Stworzenie ankiety internetowej i osadzenie jej na serwerze.
4. Promocja ankiety w różnych środowiskach mieszkańców za pomocą dostępnych, osobowych (np. liderzy: proboszczowie, pracownicy socjalni w środowiskach osób o niższym kapitale kulturowym, dyrektorzy szkół) i nieosobowych źródeł informacji.
5. Pomiar i przetwarzanie danych.
6. Przeważenie wyniku w sposób, który dopasuje strukturę niereprezentatywnej próby uzyskanej nielosowymi metodami do struktury populacji w zakresie wybranych zmiennych danych respondentów (zarówno społeczno – demograficznych jak i przestrzennych).

Uzyskiwanie wartości poszczególnych wskaźników wyczerpuje proces monitoringu, który powinien przebiegać w trybie ciągłym. Sposób raportowania powinien być natomiast dopasowany do cyklicznego charakteru pracy Zespołu Wdrożeniowego. Nie ma potrzeby konstruowania specjalnych procedur raportowania, jako że dane te mają charakter informacyjny i służą członkom Zespołu do oceny bieżących postępów procesu realizacji Strategii. Raporty powyższe, poza funkcją informacyjną pełnią też doniosłą rolę w procesie ewaluacji. Dokonywana, przynajmniej raz na rok, powinna się rozpoczynać od analizy tych właśnie wskaźników. Struktura treści raportu ewaluacyjnego oddaje w pełni znaczenie jakie ma proces oceny poziomu osiągania rezultatów dla przebiegu wdrożenia Strategii. Przedstawiamy go więc poniżej:

WSKAŹNIKI

Analiza, na podstawie wyników monitoringu, wartości poszczególnych wskaźników oraz ocena poziomu realizacji Strategii oparta na odniesieniu poszczególnych wskaźników do ich wartości zakładanej w kontekście czasu pozostałego na realizację danego projektu. W części tej powinno się znaleźć ponadto omówienie struktury wskaźników ze szczególnym uwzględnieniem wskaźników nowych, wypracowanych przez Zespół Wdrożeniowy.

PROJEKTY

Analiza przebiegu realizacji projektów i ich charakterystyka dokonana w oparciu o informacje zamieszczone na platformie internetowej

RYZYKA

Opis przeszkód na jakie napotkały zespoły realizacyjne dokonane na podstawie wywiadów pogłębionych jakie ewaluator przeprowadzi z liderami poszczególnych projektów.

MODYFIKACJE

Proponowane zmiany w kierunkach działań podejmowanych w ramach Strategii lub samego jej kształtu, wynikające, w prostej linii, z ustaleń empirycznych poczynionych w poprzednich częściach raportu.

PODSUMOWANIE

Rekomendując niniejszy dokument Władzom Samorządowym Gminy Kostomłoty do realizacji na następne lata, zwracamy uwagę na jego cechy charakterystyczne (jako określonego typu dokumentu) i wynikające z nich dyrektywy praktycznego działania. Strategia to dokument:

OTWARTY

Granice Strategii, precyzyjnie wytyczone przez poszczególne cele, najpierw główne, a potem operacyjne, nie zmieniają jej otwartego charakteru. Ten ostatni wynika z samej, złożonej natury rzeczywistości społecznej, w której problemy się objawiają. Struktura dokumentu ma, w pewnym sensie, negocjacyjny charakter. Taka, a nie inna, wynika z ustaleń diagnostycznych poczynionych w konkretnym, określonym czasie, w odniesieniu do ograniczonej przestrzeni społecznej. Dotyczy też zjawisk widzianych z określonej, nieco bardziej ogólnej niż konkretne działanie, perspektywy. Zatem struktura ta powinna być traktowana jako otwarta na dwa rozbieżne kierunki: system społeczny i jednostkowe aktywności. Zarówno diagnoza, jak i cele zamieszczone w Strategii, nie obejmują tak złożonej rzeczywistości. Muszą być jednak na nią otwarte. Podobnie jest z konkretnymi działaniami, które będą podejmowane w ramach poszczególnych działań priorytetowych. Zamknięcie struktury celów strategicznych na szczegółowe rozwiązania proponowane w projektach może i jest możliwe ze względu na ich poziom ogólności. Jednakże odpowiadając każdorazowo na pytanie, na ile poszczególne projekty odpowiadają założeniom strategicznym, należy się kierować duchem tych zapisów. A te tkwią nie tyle w ściśle zdefiniowanych wskaźnikach rezultatów, ile w problemie społecznym, leżącym u podstaw danego celu lub priorytetu.

ELASTYCZNY

Mechanizm zabezpieczający Strategię przed skostnieniem został zawarty w samej jej strukturze. To monitoring i ewaluacja. Procedury kontrolne i do oceny zostały pomyślane nie tylko po to, aby sprawdzać poziom zgodności pomiędzy działaniami, a założonymi wskaźnikami i rezultatami, ale również po to, by kontrolować zgodność pomiędzy planem, a rzeczywistością. Oczywiście jest jednak, że dynamika raz stwierdzonych problemów nie zostaje zatrzymana w momencie ich opisanie. Problemy ulegają zmianom w wyniku podejmowanej interwencji i mimo niej. Plany działania, nawet jeśli są poprawne i adekwatne do rzeczywistości, to zawsze tylko częściowo. Rzeczywistość nie dostosuje się do naszego sposobu identyfikacji problemów – dostarczy nam nowych, a sami ludzie, nawet jeśli zadeklarują określone efekty własnych działań, niekoniecznie muszą je osiągnąć. Realizując niniejszą Strategię trzeba już na początku założyć, że będzie ona podlegała zmianom. Oczywiście pod warunkiem prowadzenia stałego monitoringu i dokonywania okresowej ewaluacji.

ZINTEGROWANY

Problemy rzadko kiedy są izolowane. A raczej, tylko nam się wydaje, że można je rozwiązywać w pojedynkę. Ta cecha rzeczywistości, z którą się stykamy podejmując trud rozwiązywania problemów społecznych, odzwierciedlona została w konkretnych postulatach działań strategicznych. Zintegrowany charakter Strategii, która próbuje podążać ze węzłową naturą problemów społecznych zakłada związki na różnych poziomach. Współpracować ze sobą powinny różne instytucje, których obszary statutowego działania są zawężone do określonych sfer: administracja, służba zdrowia, placówki edukacyjne, urzędnicy, policjanci, kuratorzy ect. Współpraca ta powinna być oparta w równej mierze na ścisłych procedurach (również w zakresie komunikacji i obiegu dokumentów), co i na dobrej woli. Podobnie jest z relacjami pomiędzy sferą publiczną i niepubliczną: urzędami i organizacjami samorządowymi, a także władzą i społeczeństwem. Problematyka Strategii ma charakter wielowymiarowy.

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa i wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Sporządził: Piotr Łabędzki